Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 24 февраль
ШАНБА
№ 46 (4.840).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

КЎКЛАМ ҲАРАКАТИ— ҲОСИЛ БАРАКАТИ

Шаҳрисабз районидаги Жўра Элбоев номли колхоз уч йил муқаддам қолоқ хўжаликлар сафида тилга олинарди. Эндиликда у юксалишнинг ойдин йўлига чиқиб олди. Сурункасига мўл пахта етиштирилмоқда. Ўтган йили Ватанга 1.080 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35,5 центнердан, 3.140 тонна хом ашё етказиб берилди. Топшириқ 117 фоиз адо этилди. Бошқа хил экинлар ҳосилдорлиги ҳам кескин кўтарилди. Гўшт, сут, тухум тайёрлаш ва давлатга сотишда олдинги йилларга нисбатан анча яхши натижаларга эришилди.

Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор усулларини қўлланиш, мавжуд ички имкониятларни ҳаракатга келтириш, ҳар соҳада тежамкорликка интилиш хўжаликка катта иқтисодий самара келтирди. Бултур ялпи даромад 4,5 миллион сўмга етди. Пахтанинг ўзидан 3 миллион 700 минг сўм наф кўрилди. Соф фойда 1,5 миллион сўмни ташкил этди. Муҳими — иқтисодиётнинг юксалиши туфайли колхоз сўнгги уч йилда давлатнинг 3,9 миллион сўмлик қарзидан тўласинча қутилди. Айни паллада кассада 2 миллион 300 минг сўм пул бор.

Меҳнат аҳлининг жорий йилдаги аҳди янада баланд. Улар ютуқларни мустаҳкамлаш, янги марраларни эгаллаш йўлида ғайрат-шижоат билан ишламоқдалар. Пахта майдони 240 гектар қисқартирилган бўлса-да, 2.800 тонна пахта етиштирилади. Яъни 920 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан оқ олтин хирмони кўтарилади.

Шу кеча-кундузда хўжалик далаларида кўкламги экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Чигит қадаладиган майдонлар куздаёқ сифатли шудгорлаб қўйилганди. Ҳайдов олдидан жами майдонга гектар ҳисобига 500 килограммдан суперфосфат, 250 гектарга 20 тоннадан маҳаллий ўғит солинди. 73 гектар пайкалга эса арпа, буғдой сепилган эди. Ҳозир майсалар барқ уриб ўсмоқда.

Илиқ-иссиқ кунларнинг ҳар дақиқасидан унумли фойдаланилмоқда. Баҳорги баъзи юмушларни қишда бажариб қўйишга ҳаракат қилинмоқда. Бир томонда махсус маҳаллий ўғит тўпловчи бригада аъзолари далаларга ер хамиртуруши олиб чиқишаяпти. Иккинчи томонда ариқ-зовурлар тозаланиб, суғориш шохобчалари тартибга келтирилаётир. Қатор пайкалларда эса ер текислаш ишлари қизғин давом этмоқда.

Устахонада бўлганимизда, созловчилар ишини синчковлик билан кузатиб турган бош инженер Норбобо Каримовга дуч келдик. У мақсадимизни билгач, ичкарига бошлади. Ҳамма нарса ўз ўрнида, чилангарлар ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишаяпти.

— Экиш-тикишни қисқа муддатда, сифатли ўтказишда техниканинг хизмати катта, — деди бош инженер. — Шунинг боиси машина-механизмларни барвақт қўлдан чиқариш учун зарур чоралар кўрилди. Бу ерда ишловчилар 3 та бригадага уюшган. 30 нафар ишчи ва хизматчининг ҳаммаси кунлик нормани ошириб бажараяпти. Айниқса, механизаторлардан Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Нафас Абдуллаев, Абдураҳим Сафаров, Меликул Бозоров, Эшим Эшмирзаев, Тўхта Мирзақобилов, темирчи Шариф Пўлатов, чилангарлар Раҳмон Жумаев, Зариф Жумаев ва пайвандчи Ғайрат Эргашев алоҳида ибрат кўрсатишмоқда. Уларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли 12 та ҳайдов, 18 та чопиқ трактори, 21 та сеялка, 18 та культиватор, 93 комплект борона, 2 та чизель аллақачон шайлаб қўйилган. Умуман барча техника воситалари 25 февралгача тайёрлов чизиғига келтирилади.

Ҳа, колхоз меҳнаткашлари ўн иккинчи беш йилликнинг якунловчи йилини кўтаринки руҳда, зўр ғайрат билан бошладилар. Улар Ватанга ҳар қачонгидан кўп деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ҳадя этиш иштиёқида бўлғуси ҳосилга пухта замин яратаяптилар.

Р. МУРОДОВ.

Манзура Отабоева Риштон районидаги «Коммунизм» колхозининг илғор ферма ходимларидан. Район партия комитетининг аъзоси ўтган хўжалик йили қарамоғидаги ҳар бош говмишдан 3.500 килограммдан сут соғиб олди, бу пландагидан 500 килограмм кўпдир. Моҳир чорвадор ҳаётида яқинда қувончли воқеа рўй берди: Манзурани ҳамқишлоқлари Фарғона область Совети депутатлигига сайлашди.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Хўжалик шахсий–манфаати умумий

ДЕҲҚОНОБОДЛИК ДЕҲҚОНЛАР

Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхознинг 2-участкасидаги қишлоқларнинг бири Деҳқонобод деб аталади. Исми жисмига монанд деганларидек, бу ерда қўли гул одамлар, ҳақиқий миришкорлар истиқомат қилишади. Бирон оила йўқки, томорқаси қаровсиз қолган бўлсин. Адл кўчаларни айланган кичи замонавий турар жойлар, данғиллама иморатлардан ҳайратланади, ҳовлилардаги енгил машиналарга, хонадонлардаги мебелларга, турли жиҳозларга ҳаваси келади.

Ҳа, ер одамларни кийинтиради, қорнини тўйдиради. Қишлоқликлар буни яхши билишади, уни эъзозлашади, бой тажрибаларини ўзаро баҳам кўришади, бошқаларга ўргатишади. Муҳими — ёшлар ҳам ота-оналаридан деҳқончилик маданиятини қунт билан ўрганиб, меҳнатга муҳаббати ортаяпти. Бу тажрибани республикамизнинг бошқа жойларида ҳам кенг оммалаштириш фойдадан холи эмас. Ўзи қишлоқда яшаб, озиқ-овқат маҳсулотларини шаҳардан ташийдиганлар озмунчами?!

Иккинчи участкада 200 дан ортиқ оила истиқомат қилади. Субонқул Орзиқулов — шуларнинг бири. Унинг 20 сотих томорқаси бор. Бу ердан унумли фойдаланади, ҳар йили икки-уч марта ҳосил олади. Даромад ёмон эмас. Улар ҳам ўзларини, ҳам бошқаларни мўл-кўл сабзавот маҳсулотлари билан таъминламоқдалар.

Пенсионер Ҳаким Тожиевни каттаю кичик — ҳамма ҳурмат қилади. Уни «деҳқончилик пири», дейишади. Кўп йиллар мобайнида хўжалик ишлаб чиқаришида фаол қатнашган ота ер шароитини яхши билади. Зироат сирларини пухта ўзлаштириб олган. Уруш ва меҳнат ветерани Жамол Миразимов, механизатор Тўйчибой Қудратов ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Ҳаммаси меҳнаткаш, ҳар қарич ердан оқилона фойдаланиб, экинлардан барқарор ҳосил етиштиришмоқда. Оила жамғармаси йил сайин яхшиланиб бораяпти.

Колхозда оилалар сони тобора кўпаймоқда. Шу боис меҳнат аҳли Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг «Колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жой қурилишини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорини мамнуният билан кутиб олди. Мазкур ҳужжатда илгари сурилган вазифаларни амалга ошириш юзасидан махсус комиссия ишлаб турибди. Унинг аъзолари аризаларга биноан колхозчиларга 15 сотихдан участка ажратишаяпти. Ҳозиргача 33 гектар ер берилди.

Сут-товар фермаси ходими Холбой Мўминовнинг кайфияти айниқса яхши. У икки ўғлига томорқа олди. Зеро, хонадон катта. Холбой ака ва турмуш ўртоғи Баҳор опа 12 нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказишмоқда. Улар бир ҳовлида анча қисилиб қолишганди. Энди колхозда шофёр ва тракторчи бўлиб ишлаётган Номозбой ва Ботир янги уй солиш тараддудини кўришаяпти.

Умуман бугунга қадар 186 нафар колхозчига томорқа берилди. Правление энди ана шу ерларга ишлов бериш учун трактор ва механизмлар ажратиб, сув билан таъминлаш чораларини кўрмоқда.

А. БУРЛИЕВ.

ЙИГИРМА БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ АХБОРОТИ

1990 йил 18 февраль куни бўлиб ўтган йигирма биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР халқ депутатлари область, район, шаҳар, шаҳардаги районлар, посёлка ва қишлоқ Советлари депутатлари сайлови республикамиз меҳнаткашлари қайта қуриш йўлини қўллаб-қувватлаётганликларини, ижтимоий ҳаётнинг барча соҳалари янгиланаётганлигини, демократия тантанасини ишончли тарзда намойиш этди. Сайлов уюшқоқлик билан, осойишта ва амалий вазиятда, ортиқча дабдабасиз ўтди. Ҳамма ерда республика, унинг ҳар бир регионини ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда тўпланиб қолган муаммоларни бартараф этишга, шу мураккаб вазифани уддасидан чиқишга қодир бўлган депутатларни сайлашга, Советларнинг самарали ишини таъминлашга интилиш қайд этилди.

Сайловга тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ барча тадбирлар Ўзбекистон ССР Конституцияси ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайлови тўғрисидаги қонунга тўла мувофиқ тарзда амалга оширилди. Сайлов кампаниясида фаол иштирок этган республика меҳнаткашлари янги сайлов қонуни замиридаги демократик дастурлардан кенг фойдаландилар. Бир қанча сайлов округларида бир ўринга бир неча номзод кўрсатиш таъминланди, депутатлик мандатини олиш учун иккита ва ундан ортиқ даъвогар бўлди, номзодларнинг кўпчилиги гражданларнинг истиқомат жойларидаги йиғилишларда, аҳолининг ташаббускор жамоат органлари, жамоат ташкилотлари томонидан кўрсатилди. Ҳаммаси бўлиб республика маҳаллий Советларига 86,6 минг нафардан кўпроқ депутатликка номзод овозга қўйилди.

Сайловни ўтказиш учун 22632 та территориал ва округ сайлов комиссияси тузилди, бу комиссиялар ишида жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари вакилларидан ва гражданларнинг истиқомат жойлардаги йиғилишлар намояндаларидан 192,6 минг нафардан кўпроқ киши қатнашди. Ушбу комиссиялар составида 87417 киши ёки 45,4 фоиз ишчилар ва колхозчилар, 66730 киши ёки 34,6 фоиз КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатлар; 74896 киши ёки 38,9 фоиз хотин-қизлар; 49754 киши ёки 25,8 фоиз 30 ёшга тўлмаган йигит-қизлар; 32139 киши ёки 16,7 фоиз ВЛКСМ аъзоси ишлади.

Сайлов 10 та область, 148 та район, 124 та шаҳар, 17 та шаҳарлардаги район, 104 та посёлка ва 1245 та қишлоқ халқ депутатлари советларида ўтказилди. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайловини ўтказиш учун 73514 та сайлов округи, шу жумладан область Советларига сайлов ўтказувчи 2370 та, район Советларига сайлов ўтказувчи 11948 та, шаҳар Советларига сайлов ўтказувчи 8170 та, шаҳарлардаги район Советларига сайлов ўтказувчи 1543 та, посёлка Советларига сайлов ўтказувчи 3611 та, қишлоқ Советларига сайлов ўтказувчи 45872 та сайлов округлари тузилди.

Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетидан олинган маълумотларга кўра, республика маҳаллий Советлари депутатлари сайловида 9.376.454 нафар сайловчи ёки сайловчилар умумий сонининг 93,4 фоизи қатнашди.

Советлар	жами сайловчилар	овоз беришда иштирок этганлар	фоиз ҳисобида
Область	8.243.611	7.824.355	94,9
район	6.232.670	6.083.573	97,6
шаҳар	4.239.475	3.715.720	87,6
шаҳарлардаги район	1.641.990	1.349.055	82,2
посёлка	434.287	393.289	90,6
қишлоқ	5.740.365	5.307.109	92,5

Овоз бериш якунларига кўра 2.071 область Советлари депутатлари, 11.549 район Советлари депутатлари, 7.222 шаҳар Советлари депутатлари, 1.321 шаҳарлардаги район Советлари депутатлари, 3.446 посёлка Советлари депутатлари, 45.391 қишлоқ Советлари депутатлари сайланди.

Сайловни ўтказиш чоғида ва овозлар саналаётганида сайлов қонуни бузилгани сабабли округ сайлов комиссиялари район Советларига сайлов ўтказувчи тўрт сайлов округида, шаҳар Советларига сайлов ўтказувчи иккита ва қишлоқ Советларига сайлов ўтказувчи учта сайлов округида сайловни бекор қилдилар. Номзодлар кетиб қолиши муносабати билан 46 та сайлов округида сайлов бўлмади. Кўпи билан иккита депутатликка номзод овозга қўйилган 1.849 сайлов округида даъвогарлардан бирортаси ҳам сайланиш учун зарур миқдорда овоз ололмади. Барча ана шундай ҳолларда икки ой муддат ичида такрор сайлов ўтказилади.

Уч нафар ва ундан кўпроқ депутатликка номзод овозга қўйилган область Советларига сайлов ўтказувчи 138 та, район Советларига сайлов ўтказувчи 65 та, шаҳар Советларига сайлов ўтказувчи 268 та, шаҳарлардаги район Советларига сайлов ўтказувчи 76 та, посёлка Советларига сайлов ўтказувчи 25 та ҳамда қишлоқ Советларига сайлов ўтказувчи 38 та сайлов округида номзодлар овоз беришда иштирок этган тегишли округлардаги сайловчилар овозининг ярмидан кўпини олмадилар ва депутат этиб сайланмадилар. Мазкур округларнинг ҳар бирида икки ҳафта мобайнида 18 февраль куни сайловчиларнинг энг кўп овозини олган иккитадан номзод қайтадан овозга қўйилади.

Умуман республика бўйича маҳаллий Советларнинг 71 минг депутати сайланди, улардан 15.850 киши ёки 22,3 фоизи ишчилар, 14.906 киши ёки 21 фоизи колхозчилардир. Сайланган депутатлардан 38.802 киши ёки 54,7 фоизи КПСС аъзолари ва КПСС аъзолигига кандидатлардир; 5.433 киши ёки 7,7 фоизи ВЛКСМ аъзоларидир; 17.546 киши ёки 24,7 фоизи хотин-қизлардир; 9.108 киши ёки 12,8 фоизи ёши 30 га тўлмаган йигит-қизлардир; 46.772 депутат ёки 65,9 фоизи биринчи марта сайланди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайлови республикада сиёсий система ислоҳотининг муҳим босқичларидан бири бўлди. Сайлов кампанияси жамиятимизда демократизм қарор топаётганлигини, Ўзбекистон меҳнаткашлари қайта қуриш вазифаларини амалга оширишга ўз ҳиссасини қўшишга интилаётганлигини тасдиқлади.

Тинчлик—бахт, тотувлик—тахт

НИФОҚ ЭМАС, ИТТИФОҚ КЕРАК

Меҳнаткаш инсон учун ҳалол меҳнати билан топган бир бурда нонини бола-чақаси даврасида тинчлик ва осойишталикда баҳам кўриш катта бахт. Мен оддий деҳқон оиласида вояга етдим. Ота касбини эъзозлаб ёмон бўлганим йўқ. Оилам, фарзандларим билан яхши турмуш кечираяпмиз.

Бутун бир халқ номидан гапириб, ўзларича жаннатий орзуларни хаёл қилаётганлар шуни яхши билиб қўйсинларки, йиғинбозлик, миллатлар ўртасига нифоқ солиш билан турмушимиз фаровон бўлиб қолмайди.

КПСС Марказий Комитетининг мамлакат меҳнаткашларига мурожаатномасида таъкидланганидек, биз жамиятимизда қайта қуриш шиорларини такрорлаб, аслида қайта қуришга хужум қилаётган, ўз ғаразли манфаатларини, шуҳратпарастлик мақсадларини кўзлаётган, «қанчалик ёмон бўлса, шунча яхшироқ» принципи асосида ҳаракат қилиб халқни муҳолифлик томон бошлаётган кишиларнинг ҳаддидан ошиб кетишига ва устун келишларига йўл қўя олмаймиз.

Оддий пахтакор ва коммунист сифатида мурожаатни тўлиқ қўллаб-қувватлайман.

Ҳ. ЭШОНҚУЛОВ,
Ульянов районидаги «III Интернационал» совхози бригадири, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

ЯРАТИШНИ ЎЙЛАЙЛИК

«Меҳнат аҳлининг сўзи пировардида ҳал қилувчи сўздир. Марказий Комитет меҳнаткашлар ўзларининг уюшқоқлиги, интизоми ва масъулияти билан, қайта қуришга ҳалақит бераётганларга, қайта қуришнинг бунёдкорлик маромини бузаётганларга қарши курашдаги қатъияти билан мамлакатимизда партиямиз ташаббуси билан бошланган ўзгартишлар муваффақиятини таъминлайди, деб ишонч билдиради». КПСС Марказий Комитетининг мамлакат меҳнаткашларига йўллаган мурожаатномасидаги ана шу сўзларни ўқирканман дилимиздаги фикрлар ўз ифодасини топганлигини ҳис этдим. Дарҳақиқат, биз — моддий неъмат яратувчилар турли манфаатпараст, осон шуҳрат кетидан қувувчи ҳамда кишилар ўртасига нифоқ солувчи кимсаларнинг хатти-ҳаракатларига ўзимизнинг қатъиятимизни, жипслигимизни қарши қўйишимиз керак.

Мен қирқ йилдан бери экскаваторчилик қилиб, суғориш шохобчаларини барпо этишда, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашда фаол иштирок этиб келаяпман. Ҳамкасбларимиз билан она замин саховатини оширишга улуш қўшаяпмиз. Кўплаб шогирдлар тайёрлаганим билан ҳақли равишда фахрланаман. Ўринбой Раҳмонов, Озод Худойқулов, Тоштемир Зиёев, Муродилла Хурсандов сингари гидромеханизаторлар бугунги кунда ирригация-мелиорация соҳасида унумли меҳнат қилмоқдалар. Ўн фарзандимдан бири — Абдуали ота касбини эгаллаб, ёнимга кириб қудратли техникани моҳирлик билан бошқараяпти. Биз ноз-неъмат яратиш ишига, бунёдкорликка ўз ҳиссамизни қўшаётганлигимиздан ўзимизни бахтли ҳисоблаймиз.

А. ОМОНОВ,
Самарқанд районидаги «Боғизоғон» совхози экскаваторчиси.

ҚУТ-БАРАКА АҲИЛЛИКДА

Мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш ижтимоий ва маънавий ҳаётимизда кўпдан кўп ижобий ўзгаришлар ясамоқда. Буни одамларда фаоллик ўсганлиги, уларда нуқсон ва камчиликларга нисбатан муросасизлик муносабати ошиб бораётгани билан ҳам изоҳласа бўлади. Лекин бугунги кунда фавқулодда муаммолар, кишини ранжитадиган воқеа-ҳодисалар ҳам юзага чиқиб қолаётирки, булар мамлакатимиздаги ҳар бир онгли кишини оқилона фикр юритишга, ҳар қандай кўринишдаги номатлуб хатти-ҳаракатларни бартараф этишга ўз ҳиссасини қўшишга ундаши керак, деб ўйлайман.

Шу маънода куни кеча матбуотда ўқиганимиз — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг мамлакатимиз меҳнаткашларига мурожаатида дилимиздаги гаплар айтилгандир.

Ленин асос солган партиямиз ўз халқи, унинг турмуши, осойишталиги, Ватанимиз ривожи йўлида астойдил жон куйдираётган бир пайтда баъзи кимсалар ножўя хатти-ҳаракатлари билан умумишимизга гоҳ зимдан, гоҳ ошкора халал бераётир. Бунинг оқибати нималарга олиб келишини кўриб турибмиз. Мурожаатномада айтилганидек, меҳнаткашлар эгасизлик, масъулиятсизлик ва бошбошдоқлик фактларидан ғазабланаётирлар. Совет кишилари кескин миллатлараро можаролар, экстремизм, социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни қўпол бузиш ҳолларидан ҳақли равишда ташвишланмоқдалар. Бутун халқнинг ақл-заковати, қатъий куч-ғайрати билан мамлакатни ҳозирги мураккаб ҳолатдан олиб чиқиш мумкин. Аҳиллик ва ҳаракат бирлиги қайта қуришни ҳимоя қилишга, социалистик янгиланиш йўлидан ишонч билан боришга хизмат қилади. Бу ҳар биримизнинг ҳаётий шиоримиз бўлиши керак. Ҳақ йўлга ғов солувчилар эса беаёв жазоланиши даркор.

З. МУХТОРОВ,
юрист.

Марказий сайлов комиссиясида

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ БАЪЗИ ОКРУГЛАРДА ҚАЙТА САЙЛОВ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Марказий сайлов комиссияси овоз бериш натижалари тўғрисида тегишли округ сайлов комиссиялари тақдим этган протоколларни кўриб чиқиб, «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг 53-моддасига асосан 1990 йил 15 апрелда 36 та сайлов округида қайта сайлов ўтказишга қарор қилди. Қайта сайлов ўтказиш аввалги составдаги тегишли округ ва участка сайлов комиссияларига топширилди.

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунига мувофиқ асосий сайловолди тадбирларини ўтказишнинг қуйидаги тартиби белгиланди:

Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш — 1990 йил 15 мартга қадар;

Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига кўрсатилган номзодларни рўйхатга олиш — 1990 йил 31 мартга қадар;

депутатликка номзодларнинг сайловчилар билан учрашувлари улар рўйхатга олинган кундан бошлаб 1990 йилнинг 14 апрелигача ўтказилади;

сайловчиларнинг рўйхатлари ҳамма танишиши учун 1990 йилнинг 3 апрелда тақдим этилади.

Қайта сайловда овоз бериш аввалги сайлов участкаларида, умумий сайлов ўтказиш чоғида тузилган сайловчилар рўйхатлари асосида ўтказилади.

Тегишли округ сайлов комиссияларига барча сайловолди тадбирларини сайлов тўғрисидаги қонун талабларига мувофиқ сифатли ўтказилишини таъминлаш ҳамда қайта сайлов ўтказилиши тўғрисидаги ахборотни область матбуоти ва маҳаллий матбуотда 1990 йил 1 мартгача эълон қилиш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**
Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Советининг биринчи сессияси 1990 йил 24 мартда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 22 февраль.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми маълум қиладики, ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети биринчи сессиясида кўриб чиқиш учун қуйидаги масалаларни киритиш кўзда тутилади:

1. Ўзбекистон ССР Олий Совети органларини тузиш.
2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳукуматнинг бўлажак фаолияти программаси тўғрисидаги, ҳамда СССР халқ депутатлари иккинчи съездининг «Иқтисодиётни соғломлаштириш тадбирлари, иқтисодий ислоҳотнинг босқичлари ва XIII беш йиллик планини ишлаб чиқишга принципиал ёндашувлар ҳақида»ги қарори қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги доклади.
3. Ўзбекистон ССР Министрлар Советини ҳамда Олий Советга бўйсунувчи бошқа органларни тузиш.
4. Республикани иқтисодий мустақилликка, ўзини ўзи бошқариш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказиш ишининг асосий йўналишлари ҳақида.
5. Республика меҳнаткашларининг Ўзбекистон ССР гражданлари ҳарбий хизматни ўташи тартибини ўзгартириш масалаларига доир таклифлари тўғрисида.

Шу масалалар билан бирга бошқа бир қанча масалаларни ҳам муҳокама қилиш кўзда тутилмоқда.

Матбуот тўғрисидаги қонун лойиҳаси муҳокамада

ТАФАККУР РИВОЖИ

Маълумки, матбуот ижтимоий ҳаётни акс эттириш шаклларидан бири, уни билиш, тадқиқ қилиш ва унга қайта таъсир кўрсатиш воситасидир. У ижтимоий онг кўринишларидан бири сифатида ўзида ижтимоий борлиқни акс эттиради, унинг ривожланиши, такомиллашига ўз ҳиссасини қўшади.

XXI аср бўсағасига келиб инсоният ақл-тафаккури янада ўсди, ижтимоий тажрибаси ошди, ҳаётга қараши ўзгарди. Айни чоғда ижтимоий борлиқ ҳам ўзгармоқда. Янгиланиб бораётган замонга мос равишда янги матбуот ҳам вужудга кела бошлади. Ҳаёт кун тартибига қўяётган жуда кўп сиёсий, иқтисодий ва миллий, маданий-маънавий муаммоларни акс эттиришда шу давргача мавжуд бўлган матбуот торлик қилиб қолди, тор синфий мафкура ва маъмурий буйруқбозлик идораси қобиғида эзилиб, чекланиб қолгани учун давр талабига жавоб беролмаётир. Янги замон янги матбуотга эҳтиёж сезди. Бунинг ифодаси ўлароқ матбуот тўғрисидаги янги қонун лойиҳаси дунёга келди.

Шуниси қизиқки, матбуот ҳақидаги мазкур қонун лойиҳаси СССР Олий Советининг ўтган йил ноябрида қабул қилинган ва иттифоқ марказий матбуотида босилиб чиққан эди. Шундан буён марказий матбуотда уни муҳокама қилиш давом этмоқда. Аммо негадир жумҳуриятимизда бу муҳим ҳужжат таржима қилиб босилмади ҳам, у ҳақда ломмим дейилмади ҳам. Ошкораликнинг бу кўриниши ҳаммамизни ҳайрон қолдирди. Афтидан мафкурамизнинг баъзи «саркарда»лари бу «қонун бизга унча тўғри келмайди, шунинг учун уни фуқароларга билдирмай қўя қолайлик», деб ўйлаган бўлсалар керак.

Ойни этак билан ёпиб бўлмас деганларидек, энди инсониятнинг ақл-тафаккури ривожини, халқнинг инқилобий ҳаракатини тўхтатиб қолиш ҳеч кимнинг қўлидан келмайди. Мазкур қонун лойиҳаси ҳам кўпчиликнинг хоҳиш-иродаси, замона зайлини чуқур тушунган оқил кишилар — СССР Олий Совети вакилларининг изланишлари, фикрлашлари оқибатида вужудга келган муҳим ҳужжатдирки, ундан хабардор бўлиш, у ҳақда фикр юритиш, янада такомиллашуви учун ўз ҳиссасини қўшиш ҳозирги даврдаги ҳар бир софдил фуқаронинг виждоний бурчидир.

Қонун лойиҳаси билан танишганингда у анча пухта тузилгани, ўзида янги давр — инсоний, халқпарвар янги тузум талабларига хийла жавоб бера олишини кўриб қувонасан. Унда туғилажак янги матбуот — халқ матбуотининг бош хусусиятлари ўз ифодасини топган, десак хато бўлмайди. Лойиҳа ҳақли равишда матбуот эркинлиги тўғрисидаги модда билан бошланади ва мамлакатдаги барча фуқаролар учун ундан фойдаланиш, ўз фикр-мулоҳазаларини, қувонч-ташвишларини ифодалаш учун тенг ҳуқуқ берилади, деб тўғри қайд этилади. «Матбуот ва бошқа хил оммавий ахборот воситалари эркиндирлар, — дейилади унинг 1-моддасида. — Оммавий ахборот воситаларини цензура қилишга йўл қўйилмайди». Бу — янги замон матбуотининг бош моҳиятини ифода этувчи, унга сув билан ҳаводек зарур масаладирки, шу кунларимизгача ҳар бир матбуот нашрига «хўжайинлик» қилувчилар сон-саноқсиз эди, унинг кундалик фаолиятида «бундай қилинмасин, ундай қилинмасин», «мумкин эмас», «қандоқ бўларкин», деган кўрсатмалар, буйруқлар, қўнғироқлар, танбеҳлар, таҳдидлар, жазолашлар кундаланг эди. Эскирган, қотиб қолган кўникмалар, «мулоҳаза»лар билан иш кўрувчи маъмурий-буйруқбозлик идорасининг темир панжаси матбуотнинг ҳиқилдоғидан маҳкам ушлаб турар, барча соҳадаги каби ҳокими мутлақлик мафкураси эркин нафас олишига қўймасди. Юқоридаги модда эндиликда бундай чеклашлардан озод қилади, эркин нафас олишга, жонли, серқирра ҳаётни ранг-баранг тусда акс эттиришга имкон беради. Шу ўринда баъзилар «Матбуотни ўз ҳолига ташлаб қўйса нималар қилмайди, ахир» деб айюҳаннос солишлари мумкин. Йўқ, бундай эмас. Қонуннинг 5-моддасида кўрсатилганидек, матбуот нашри давлат сирларини ошкор қилмаса, мавжуд тузумни зўравонлик йўли билан ағдаришга чақирмаса, миллий, ирқий, диний алоҳидаликни тарғиб этмаса, урушни ташвиқ қилмаса, бадахлоқликни ёймаса бўлди-да! Албатта, бирор «саркарда»нинг фикру хоҳишига қараб, унинг даражасида иш тутиши шартми? Бундай замонлар ўтиб кетди.

6-модда қонун лойиҳасининг энг муҳим жойларидан биридир. Унда давлат ва жамоат ташкилотларидан ташқари, ижодий уюшмалар, диний бирлашмалар, ширкат (кооператив) ва алоҳида фуқароларга ҳам оммавий ахборот воситасини таъсис этиш ҳуқуқи берилади, дейилган. Бу — таҳсинга лойиқ тадбир, ҳақиқий халқ матбуотининг ташкил топиш калитидир. Албатта, эскича фикрлашга ўрганган кимсалар «Ҳар бир одамга матбуот чиқариш ҳуқуқи берилса — ҳаммаёқ бўтқа бўлиб кетадику!» — деб ўйлашлари турган гап. Лекин бир зум тўхтаб, тарихга назар ташлайлик-чи рус матбуотида А. С. Пушкин асос солган «Современник», Н. А. Некрасов бошқарган «Отечественные записки», А. И. Герцев чиқарган «Колокол» журналларининг озодлик ҳаракати тарихида қанчалик иш қилганлигини яхши биламиз. Ўзбек матбуоти тарихида эса М. Беҳбудий чиқарган «Ойина», Ҳ. Ниёзий нашр қилдирган «Ҳуррият» журналлари, А. Авлоний чоп этган «Шуҳрат» газетаси ва бошқа матбуот воситалари халқимизга маърифат чироғини ёққани аён-ку? Ахир, бу нашрлар маънавий зулм даврида —подшо ҳокимияти йилларида чиқарилган-ку? Халқ бахт-саодати учун курашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган партиямиз, тузумимиз нега энди илғор фикрли кишиларнинг матбуот нашрлари чиқариб, халққа хизмат қилишига тўсқинлик этиши керак? Қани бу ерда мантиқ? Нима, ҳокими мутлақлик қўлдан чиқиб кетаяптими? Энди бунга кўникиш пайти келди, куни кеча бўлиб ўтган партия раҳбариятининг катта анжумани худди шундай қарорга келди. Менимча, айрим фуқаролар ва ширкатлар томонидан матбуот нашрларининг ташкил этилиши халқнинг маънавий бойлигига бойлик қўшади, шунингдек худди шу йўл билан китоб нашр этиш ҳам йўлга қўйилса, жуда кўп муаллифларнинг асабига, тақдирига, ҳатто умрига завол бўлган машъум «план» деган касофатдан қутулиш мумкин бўлармиди? Энди мабодо бирор шахс бойлик орттириш мақсадида паст, бадахлоқ гаплар ёзиладиган нашрлар чиқаришга жазм этса, бундай нашр мазкур қонун лойиҳасининг 5-моддасига мувофиқ дарров ёпилади. Бунинг учун суд ҳукми кифоя.

Бу ўринда «Хўш, матбуотнинг партиявийлиги нима бўлади, нима сиз унга қаршимисиз» деган савол туғилиши мумкин. Йўқ, матбуотнинг партиявийлиги сақланиб қолади, аммо қайси партия бўлса ўша партия томонидан чиқариладиган нашрларда. Ахир, масалан, диний газета ва журналда «Худо йўқ» деган мақола босилиши мумкин эмас-ку? Демак, ҳар бир уюшма ўз нашрларига ўз сиёсати, режаси, нуқтаи назаридан ёндашади, бошқа нашрларга эса ҳокими мутлақлик қилиш бўлмайди. Масалан, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасига Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси йўл-йўриқ беради, «Ёш ленинчи»га эса жумҳурият ёшлари раҳбарлиги ва ҳоказо. Ширкат ва айрим кишилар томонидан чиқариладиган нашрлар эса уларнинг нуқтаи назарлари, дунёқарашлари орқали белгиланади. Ана шунда ижтимоий ҳаёт матбуотда тўла ифодасини топади, халқ эса ўзи учун керакли илғор фикрдаги нашрларни танлаб ўқийди. Бунинг ҳеч қандай ҳайрон қоларлик жойи йўқ. Чунки В. И. Ленин ўзининг «Партия ташкилоти ва партия адабиёти» деган мақоласида «гап партиявий адабиётни партия назорати остига олиш устида боради» — деб кўрсатган эди. Аммо кейинчалик буйруқбозлар буни умуман барча матбуот нашрларига ва ҳатто умуман бадиий адабиёт асарларига жорий қила бошладиларки, бунинг нимага олиб келгани ҳозирги кунда яққол кўриниб турибди.

Маълумки, ҳар бир матбуот нашрининг қиёфаси, унинг мазмунию йўналиши аввало муҳаррирга боғлиқдир. Қонун лойиҳасининг 17-моддасида у тайинланади ё сайланади, дейилган. Бу ўринда «муҳаррир редакция жамоати томонидан бир неча номзод орасидан сайланади», дейилса, замонга мувофиқ бўлур эди. Бунга қўшимча равишда «муҳаррир ҳар 2—3 йилда қайтадан сайланиб туради» деган илова қилинса, янада тўғри бўларди. Ана шунда «турли мулоҳазалар» билан юқоридан қўнқайтириладиган ёки ўн йиллаб ишлаб амалдорликдан бошқасига ярамай қолган қанчадан-қанча «муҳаррир»лар ўрнини ёш, ижодкор кишилар олар, матбуот нашрлари яна ҳам жонли, сифатли бўларди.

Энди қонун лойиҳасининг охирида матбуотда келтирилган маънавий зарарни қоплаш учун солинадиган 50 минг сўмгача жарима масаласига келсак, лойиҳа муаллифлари бу ерда адресни бироз адаштирганга ўхшайдилар. Яъни бундай йирик маблағлар билан иш кўриш, унга эга бўлиш биздан бошқа, жумладан АҚШ матбуотчиларига хосдир. Негаки, у ерда журналистлар меҳнати тегишинча юқори баҳоланади. Шу боис уларда бу хил жарима ҳақида сўз юритиш мумкиндир. Мафкурамизнинг содиқ аскарлари» бўлмиш бизнинг журналистлар эса 50 минг сўм у ёқда турсин, ҳатто 50 сўм олиш учун ҳам ойлаб меҳнат қилишлари керак.

Хуллас, матбуот тўғрисида яхшигина қонун лойиҳаси дунёга келган. Энди гап уни қабул қилишда, эски буйруқбозлик идорасининг минг бир чиғириқларидан олиб ўтишда қолди. Бу борада Олий Совет аъзоларига инсоф, ақл-фаросат, матонат тилаймиз.

М. ХУДОЙҚУЛОВ,
Тошкент давлат дорилфунуни журналистика факультетининг доценти.

МУАММО КЎНДАЛАНГ ҚЎЙИЛАДИ

СОФ ДЕҲҚОНЧИЛИК НИМА?

Минерал ўғитлар ва кимёвий воситалардан кенг фойдаланиш туфайли бутун дунёда экинлар ҳосилдорлиги ва деҳқончилик маҳсулотлари анча кўпайди. Ер юзидаги ҳар тўрт кишидан биттаси ҳозирги вақтда минерал ўғитлар ҳисобига етиштирилган маҳсулотларни истеъмол қилиб яшамоқда. Дунё аҳолиси муттасил ўсиб бораяпти. XX аср охирига келиб 6 миллиарддан ошиб кетади. Шунга яраша озиқ-овқат маҳсулотлари муттасил ортиб бориши керак. Бунинг учун деҳқончилик янада жадал ривож топиши даркор. Маълумотларга кўра, аср охирига бориб ҳайдаладиган барча майдон ўзлаштириб тугалланади. Шундан кейин озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтириш учун фақат битта йўл— ҳайдаладиган ҳар гектар ердан унумли фойдаланиш зарур бўлиб қолади. Бунинг учун минерал ўғит ишлаб чиқаришни кўпайтириш талаб этилади. Масалан, 1980 йилда бутун дунёда деҳқончилик учун 111,7 миллион тонна минерал ўғит ишлатилган бўлса, 2000 йилга келиб Халқаро амалий таҳлил институти маълумотларига кўра, 2,5 бараварда зиёд ортади ва 287 миллион тоннага етади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти маълумотларида эса 307 миллион тонна деб қайд этилган.

Бизнинг мамлакатда 1980 йили қишлоқ хўжалиги 18,8 миллион тонна минерал ўғит олган эди, 1990 йилда 30—32 миллион тоннага етади. Мамлакатимизда 1986—1988 йилларда ҳар гектар ерга 118—122 килограмм, Булғорияда 190, Венгрияда 250, ГДРда 330, ГФРда 425 ва Францияда 295 килограмм минерал ўғит ишлатилди.

Иттифоқимиз жумҳуриятларида минерал ўғитлардан қандай фойдаланилаётганини билиб қўйиш фойдадан холи эмас. 1987 йили Ўзбекистонда ҳайдаладиган ҳар гектар майдонга 311, Белоруссияда 347, Латвияда 321, Литвада 305 килограмм минерал ўғит солинди. Бошқа жумҳуриятларда бундан камроқ ишлатилди.

Аммо шуни айтиш керакки, минерал ўғитлар кўп қўлланилаётган бўлса-да у ўсимликларга тўлиқ етиб бормайди, ўғитларнинг, айниқса азотнинг бир қисми сув ҳавзаларига оқиб тушади. Кимёвий воситаларни нотўғри ишлатиш туфайли фойдали ҳашарот ва жониворлар зарар кўради. Шундай қилиб кимёлаштириш деҳқончиликка салбий таъсир кўрсата бошлади, экология мувозанатлари бузилди, тупроқ, ўсимлик ва одамлар зарарлана бошлади. Биологик жараёнларни чуқур билмасдан кимёвий моддаларни ишлатавериш ва янги кимёвий моддаларни қўллаш эса сира кутилмаган оқибатларга олиб келиши мумкин.

Ҳозир ғарб мамлакатларида замонавий деҳқончиликда янги усул — биологик усул пайдо бўлди. Бу усулни олтмиш йил муқаддам инглиз олими Р. Штейнер асослаб берган эди. Тупроқ — тирик мавжудотдир, деб ёзган эди у, унда табиий шароит, ишлов бериш ва одам ўртасида мувозанат бўлиши керак, биологик усулда тупроқ унумдорлиги маҳаллий ўғитлар ва ўғитбоп кўк экинлар ҳисобига ошириб борилади, минерал ўғитлар ва бошқа кимёвий моддалардан бутунлай воз кечилади. Ҳар бир хўжаликда шундай имконият бор. Биологик усулнинг асосий мақсади юқори сифатли, экологик жиҳатдан тоза маҳсулот, озуқа ва хашак етиштиришдан иборат.

Эълон қилинган маълумотларга кўра, 80-йилларда ГФРда 5,5 минг, Францияда 9 минг, Англияда 13 минг гектар ерда шу усулда деҳқончилик қилинган. Бу усулни АҚШ фермер хўжаликлари ҳам кенг қўлланишмоқда. 1989 йили Калифорнияда 25 минг гектар ерда жорий этилди. Олинган маҳсулотлар мамлакатда сотишга чиқарилаётган маҳсулотларнинг бир процентига етмаса ҳам, унинг сифати, бинобарин, нархи анча юқори бўлди.

1989 йил октябрь ойида «Шпигель» журнали хабар беришича, ГФР ҳукумати маҳсулот ва атроф муҳитини заҳарловчи кимёвий модда ва минерал ўғитлар ишлатмаган деҳқонларни рағбатлантириш учун анча маблағ ажратди. Биологик усулда ишлаганда ГФР қишлоқ хўжалиги министрлиги ҳисоблаб чиқишича, буғдой ҳосили 30 процент, картошка ярмидан кўпроқ камайиб кетади. Лекин бу усул истеъмолчиларнинг маҳсулот сифатига ва таъмига бўлган талабларига мос келиши туфайли ўзини оқлайди.

Деҳқончиликда биологик усулнинг ижобий ва салбий томонлари равшанлаша борган сари Ғарбий Европа ва АҚШ олимлари бу масалага эҳтиёт бўлиб ёндаша бошладилар. Минерал ўғитлардан бутунлай воз кечиш учун ҳали етарли асос йўқ. Бундан ташқари, Ғарбдаги кўп мамлакатларда минерал ўғитлар баҳосининг ортиб бориши деҳқонларни маҳаллий ўғитлардан кўпроқ фойдаланишга мажбур қилаяпти.

Шуни айтиш муҳимки, деҳқончиликда биологик усулни жорий этиш Халқаро федерацияси иш олиб бораётганига ўн йилдан ошди. Унга 50 дан ортиқ мамлакатдан юздан зиёд коллектив аъзо бўлиб кирган, бу ҳаракат аъзоларининг умумий сони ҳозир 100 минг кишидан ошди.

Бизнинг мамлакатда ҳозирга қадар биологик усул қўлланилган эмас. Фақат айрим ҳолларда томорқаларда деҳқонлар ўзлари учун минерал ўғит ишлатмай сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирмоқдалар.

1989 йил охирида ВАСХНИЛ Президиуми экологик жиҳатдан тоза қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳаракати тарафдорлари уюшмаси тузиш, шунингдек, биологик деҳқончилик усули тадқиқотлари уюштириш тўғрисида қарор қабул қилди. Уюшма дастлабки даврда ҳар хил касалликларга учраган беморларни ана шу тоза маҳсулот билан таъминлашни ўз олдига мақсад қилиб, мамлакатдаги мавжуд хайр-эҳсон ва соғлиқ фонди, Болалар фонди ва бошқа шунга ўхшаш ташкилотларнинг маблағ ажратишларига ишонмоқда. Бундан ташқари, ҳар қандай ташкилот ўз қарамоғидаги болалар муассасалари, пансионат ва бошқа соғломлаштириш муассасалари учун экологик жиҳатдан тоза мева, сабзавот, полиз маҳсулотлари, сут, резавор ва бошқа маҳсулотлар буюртма қила олишлари учун шароит яратиш керак. Шу билан бирга, чет эл мамлакатларидан ўрнак олиб, минерал ўғитсиз етиштирилган маҳсулот билан савдо қилувчи ихтисослаштирилган савдо тармоқлари очиш зарур.

ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, бизнинг фикримизча, сабзавот-полиз экинлари ва картошка институти қошида ана шундай уюшма тузишни кўриб чиқиши ва жумҳуриятимизда биологик деҳқончилик усули бўйича тадқиқотларни фаоллаштириш керак.

Баъзи илмий ходимлар пахтачилик соҳасида ҳам биологик усулни қўллаш керак, деб ҳисоблайдилар. Бу ерда шуни қайд этиш кераки, илмий тадқиқот муассасалари берган маълумотларга кўра, ҳозирги вақтда пахта ҳосилининг ярми минерал ўғитлар ҳисобига етиштирилаяпти. Кейинги йилларда ҳар гектар ерга солинаётган азот, фосфор ва калий миқдори 400 килограммга етди. Аммо кутилган натижалар олинаётгани йўқ, чунки алмашлаб экиш бузилиши, беда кам экилиши ва маҳаллий ўғит етарли солинмаслиги сабабли пахта майдонлари қашшоқлашиб кетди. Ҳар гектар ерга 4 тонна маҳаллий ўғит солинаяпти. Бу жуда кам. (Белоруссияда 15, Латвия, Литва ва Эстонияда 12 тонна солинади), чунки тупроқда табиий моддалар етарли бўлгандагина минерал ўғитлар яхши самара беради.

Агрономия фани эришган ҳозирги ютуқларни ҳисобга олганда тупроқ унумдорлигини биологик усуллар билан оширишни минерал ўғитлар, кимёвий ва бошқа шу каби моддалар қўлланишга қарши қўймаслик керак. Маълумки, деҳқончиликда кимёвий моддалар тўғри қўлланилса, биологик омилларнинг таъсири кучаяди. Масалан, фосфор ва калий ўғитлари беда ҳосилини ошириб, микроорганизмлар фаолиятини кучайтиради ва тупроқда биологик азот тўпланишига олиб келади. Минерал ва маҳаллий ўғитлар алмашлаб экишдан катта самара олишга имкон беради ва ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосили 5—6 центнер кўпаяди.

Деҳқончилик биологик усулда олиб борилганда тупроқдан ҳосилга ўтадиган моддалар тўлиқ тикланмайди, айниқса фосфор камайиб кетади, бу эса ҳосилга салбий таъсир кўрсатади. Тўғри, ҳозир жумҳуриятимизда экин зараркунанда ва касалликларига қарши заҳарли кимёвий моддалар ишлатмаслик йўли тутилмоқда. Экин зараркунанда ва касалликларига биологик воситалар билан қарши кураш жорий этилмоқда, айрим жойларда у кенг қўллланила бошланди.

Пахта етиштиришни муттасил ошириб бориш экинга ишлов бериш ва ҳосилни йиғиб олиш механизмларини янада такомиллаштиришни, минерал ўғитлар ва кимёвий воситалардан фойдаланишни тақозо қилади. Кимёлаштириш пахтачиликда, чамаси, бундан буён ҳам муҳим аҳамият касб этса керак. Минерал ўғит ишлатмай пахта етиштириш тўғрисида ҳозирча бирон нарса дейиш қийин. Аммо жамият олдида бошқа катта муаммо кўндаланг турибди. Бу атроф муҳитини кимёвий моддалар ишлатишдан келадиган зарардан муҳофаза қилишдир.

Т. ЗОКИРОВ,
профессор, тупроқшунослар халқаро жамияти аъзоси.

БАЙРАМ ШАРАФИГА

22 февраль куни Москва меҳнаткашлари ва пойтахт гарнизони жангчилари вакилларининг Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 72 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши бўлди.

В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, В. А. Крючков, В. А. Медведев, Э. А. Шеварднадзе, Б. К. Пуго, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари И. С. Белоусов, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Ю. А. Прокофьев, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, ҳарбий бошлиқлар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, уруш, қуролли кучлар ва меҳнат ветеранлари президиумдан жой оладилар.

Йиғилиш қатнашчилари ҳузурида СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари армия генерали П. Г. Лушев нутқ сўзлади.

КОМИССИЯНИНГ НАВБАТДАГИ МАЖЛИСИДА

Т. Х. Гдлян билан Н. В. Иванов тўғрисидаги уйдирмалар ҳамда миш-мишлар тез орада барҳам топиб, жамоатчилик СССР Олий Советининг улар фаолияти билан боғлиқ материалларни текшириш комиссияси бажарган ишлар натижалари билан танишиш имкониятига эга бўладиганга ўхшайди. 22 февраль куни комиссия ўзининг навбатдаги мажлисига тўпланди. Бу галги мажлисда СССРнинг собиқ бош прокурори А. М. Рекунков ва ўринбосарларининг ахборотлари тингланди.

Агар бугунги мажлис якуни фоизлаб ҳисобланадиган бўлса, деди комиссия ҳамраисларидан бири В. А. Ярин ТАСС мухбирига, шахсан мени мажлис якунининг 60 фоизи қониқтирди. Ҳолбуки, комиссиянинг таклиф этилган аъзолари ўртага қўйган кўпгина саволларга янада аниқ-равшан жавоб олишни истаган эдик. Тўғри, биз аниқ қилиб қўйилган саволдан моҳирлик билан четлаб ўта оладиган мутахассислар билан суҳбатлашаяпмиз.

Умуман комиссиянинг ишига келганда, у фаолиятимиз бошланганидагига нисбатан анча яхшироқ ва самаралироқ бормоқда. Тажриба ҳам орттирдик, таҳлил қилиниши мумкин бўлган кўплаб ахборотлар тўпланди. Дарвоқе, кўпгина ҳужжатлардан фойдаланиш мумкин бўлиб қолди, илгари бундай бўлмаган эди. Халқ депутатлари иккинчи съездининг комиссия ишининг узил-кесил якунлари тўғрисида маълум қилишга оид топшириқлари тез орада бажарилади, деб ўйлайман.

(ТАСС мухбири).

Поп районидаги «Навбаҳор» совхозида кўкламги экиш мавсумига қизғин тайёргарлик кўрилаётир. Хўжалик пахтакорлари мавжуд 2.700 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадагидан 4 центнер зиёд ҳосил кўтаришни дилларига тугиб қўйишган. Қишлоқ хўжалиги техникасини ўз вақтида, сифатли созламай туриб кўзланган мақсадга эришиб бўлмаслигини қалбан ҳис қилган ремонтчилар ўз юмушларини жадал бажаришаяпти.

СУРАТДА: 3-бўлим агрономи, совхоз халқ назорати группаси аъзоси Валижон Ғаниев бригада бошлиғи Носиржон Ҳасанов билан марра чизиғига қўйилган техника воситаларини кўздан кечиришаётир.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

КОЛХОЗЛАРДА ҲИСОБОТ-САЙЛОВ ЙИҒИЛИШЛАРИ

ЮТУҚДАН КЎРА КАМЧИЛИК КЎП

Қарийб тўрт соат давом этган Термиз районидаги «Дўстлик» колхозининг ҳисобот-сайлов йиғилишида нафақат якунланган йилда пахта тайёрлаш планининг бажарилмай қолганлиги тўғрисида, балки хўжаликда ердан фойдаланишнинг аҳволи, социал масалаларни ҳал этишдаги қийинчиликлар, техника, ёнилғи-мойлаш материалларидан фойдаланишдаги камчиликлар, хотин-қизлар меҳнатига иш ҳақи тўлашдаги нотўғри ёндашув хусусида кўпроқ баҳсу мунозара юритилганлигининг ўзи қайта қуриш, ошкоралик ва демократия ҳар бир коллектив ҳаётидан дадил ўрин олаётганлигининг ифодаси, дейиш мумкин. Правление раиси Қурбон Хиллаевнинг қисқа, мазмунли маърузасида хўжалик меҳнатчиларининг бултурги меҳнатларига, эришилган ютуқларга, йўл қўйилган камчиликларга жуда тўғри баҳо берилди.

Баҳорда рўй берган табиий офат хўжаликка ярим миллион сўмдан кўпроқ талафот келтирди. 1400 гектар майдонга қимматбаҳо ипак пахтанинг 9883-И нави уруғи экилган эди. Аскарият пайкалларда чигит қийғос униб чиқиб, дастлабки ишлов беришга киришилганди. Афсуски, ана шу меҳнат самараси бир кечадаёқ ер билан яксон бўлди. 1200 гектар майдонга қайта чигит экишга тўғри келди. Бунда хўжалик раҳбаридан тортиб мутахассислар ва деҳқонларгача жиддий хатоликка йўл қўйишган эди. Негаки, бузилган майдонларга ўрта толали пахта уруғи ўрнига асосан ингичка толали пахтанинг «Термиз-16», 9883-И навлари уруғи қадалди. Механизаторлар, сувчилар, чопиқчилар талафотни тамоман бартараф этиш учун ёз мобайнида ҳар қачонгидан кўпроқ меҳнат қилишди, далага чиринди гўнг чиқариб, ғўза ривожини тезлаштириш учун қўлларидан келган барча чорани кўришди. Лекин барибир ҳосил ҳар йилгидан кеч пишди. Пахта терими декабрь ойининг иккинчи ярмигача давом этди. Терим агрегатларининг юқори унум билан ишлатишнинг имкони бўлмади. Давлатга 4700 тонна ўрнига 4224 тонна хом ашё топширилган бўлса, унинг атиги 46,7 фоизи биринчи сортга қабул қилинди. 23,5 фоизи эса тўртинчи сортга сотилди. Бу ҳол албатта иқтисодиётга таъсир кўрсатди. Ялпи даромад 1988 йилдагидан 2 миллион 5 минг сўм камайди. Бир центнер пахтанинг таннархи 65 сўм 94 тийин ўрнига 90 сўм 15 тийинга тушди. Талафотнинг изи фақат пахтачиликда эмас, боғдорчилик, узумчилик, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштиришда ҳам сезилди. 3 гектар токзордан 21 тонна ўрнига бор-йўғи 1,6 тонна маҳсулот олинди. Мева етиштириш ва давлатга сотиш топшириғи бажарилмади. Помидор, бодринг ҳосилдорлиги кутилганидан паст бўлди.

— Ҳар йили ҳисобот йиғилишида далада, чорвачилик фермасида меҳнат қилаётган хотин-қизларга тўланадиган иш ҳақини кўриб чиқиш лозимлиги тўғрисида гапирамиз-у, фикримиз оқибатсиз қолаётир, — деди пахтачилик бригадаси бошлиғи Обод Рўзиева.— Бултур об-ҳаво ноқулай келишига қарамасдан, 77 гектар майдондан 263,7 тонна пахта топширдик. Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 34,2 центнерни ташкил этди. Қарийб 285 минг сўм даромад олинди. Лекин хотин-қизларимизнинг ўртача ойлик маошлари юз сўмдан ошмади. Ахир, далада ғўзани яганалайдиганлар, чопиқдан чиқарадиганлар, чеканка қиладиганлар, ҳосилни терадиганлар асосан шулар-ку! Шундай экан, нима учун эркакларимизнинг ойлик иш ҳақи 200 сўм-у, хотин-қизларнинг маоши унинг тенг ярмини ташкил этиши керак? Бултурги шароитда улар ҳатто баъзи пайкалларга чигитни қўлда экишди. Деҳқоннинг, чорвадорнинг меҳнати қачон ўз қадрини топади?

Табиий офат оқибати туфайли 18 та пахтачилик бригадасидан ўн учтасида йиллик план бажарилмади. Уларнинг аксариятида сарфланган ҳар сўмга 22—30 тийиндан қўшимча ҳақ тўланди. Сабзавотчиликда ҳам, боғдорчиликда ҳам бу кўрсаткич қувонарли эмас. Сут-товар фермасида меҳнат қилаётганлар бир сўм иш ҳақига қўшимча 0,37, қўйчивонлар эса 0,24 сўмдан ҳақ олдилар. Қирчиллама қиш фаслида Хотинработ яйловларида туну кун сурув кетидан юраётган чўпонларнинг, сут етиштиришни лоақал бир килограммга кўпайтириш ташвишида тиним билмаётган сигирсоғарларнинг меҳнати қадр-қиммати, наҳотки, ана шундай арзимас тийинларга лойиқ бўлса? Сигирсоғарлар бултур 1060 тонна маҳсулот етиштириб, давлатга пландагидан 49 тонна зиёд сут топширдилар. Умуман тармоқ пландаги 1 миллион 138 минг сўм ўрнига бир миллион 383 минг сўм даромад келтирган.

Йиғилиш чоғида сигирсоғарлар билан суҳбатлашиб қолдик. Нормурод Бузруков ўз қарамоғидаги 24 бош говмишнинг ҳар биридан 2500 килограмм ўрнига 3045 килограммдан маҳсулот етиштирибди. 24 бош соғлом бузоқ олишга эришибди. Хумор Нормуродова боқимидаги ҳар бош сигирдан қарийб уч минг килограммдан сут соғиб олибди. Ҳар сигирдан режадагига нисбатан 500 килограмм кўп маҳсулот олишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Лекин сигирсоғарга тўланадиган ҳақ эндиликда мутлақо чўтга келмаётир. Бир килограмм сут соғиб олганлиги учун тўланадиган иш ҳақи уч тийинга ҳам етмайди.

Дончилик бригадаси бошлиғи Рўзибой Хўжанов йиғилиш қатнашчиларининг дилидаги гапларни тўкиб солди.

— Бригадамизга 274 гектар ер бириктилган бўлиб, 12 нафар киши меҳнат қиламиз, — деди Рўзибой Хўжанов. — Якунланган йилда 82 гектар суғорма ердан гектар ҳисобига 32 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. 137 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 150 центнердан беда пичани, 25 гектар пайкалнинг ҳар гектаридан икки центнер ўрнига тўрт центнердан сара беда уруғи етиштирилди. Бемаврид совуқ туфайли 20 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 62 центнердан маккажўхори дони тайёрланди. Мўлжалимиз эса анча юқори эди. Чунки уруғ ҳар йилгидан барвақт, сифатли экилган, талафотгача текис кўчат олган эдик. Ишимизда бир қусур бор. Деҳқон билан мулоқот, унинг ташвишларига шерик бўлиш ёки ёрдам кўрсатиш ҳар фаслда ҳар хил. Эрта баҳорда хўжалик раҳбаридан тортиб мутахассисгача атрофингизда гирди-капалак бўлишади, парвариш чоғида ҳам баъзан бўлса-да кўришиб турасиз. Лекин ҳосил ғарқ пишиб, уни йиғиштиришга келганда, айниқса ўрим техникаси соз бўлавермаса, дардингизни кимга айтишни билмайсиз. Ҳа, бултур ғалла ўримининг чўзилиши оқибатида ҳар гектар ердан 3—4 центнердан ҳосилни йўқотдик. Ахир, шусиз ҳам деҳқон етиштирган маҳсулотини давлатга атиги ўн тийиндан сотади. Ваҳоланки, у бир тонна аммофосни 204 сўмдан, селитрани 100 сўмдан харид қилади. Битта маккажўхори ўрадиган «Херсонец» комбайнининг баҳоси — 28 минг сўм. Буниси етмаганидек, йил бошидан дизель ёнилғисининг нархи икки баробар оширилди. Хўжалигимиздаги барча экин майдонига сув фақат дизель насослари ёрдамида чиқарилади. Шундай бўлгач, бултур бир центнер пахтанинг таннархи 90 сўмдан ошган бўлса, амалдаги йилда ундан ҳам юқори бўлиши табиий. Бу аҳволда биз амалга ошираётган қайта қуришдан қандай наф бор?

Йиғилишда маъруза қилган оилавий пудратчи Давлат Жумаев раҳбарият диққат-эътиборини бугунги кунда сабзавоткорни маҳсулот етиштириш эмас, балки уни ўз вақтида, нест-нобуд қилмасдан харидорларга етказиш муаммоси ташвишлантираётганлиги хусусида фикр юритди. Дарҳақиқат, нафақат «Дўстлик» колхозида, вилоятнинг аксарият хўжаликларида не-не машаққатлар эвазига етиштирилаётган помидор, карам, бодринг эгасиз қолиб кетаётганлиги сир эмас. Сабзавот экинлари ҳосилдорлиги паст бўлишига ёки топшириқнинг бажарилмасдан қолаётганлигига деҳқоннинг яхши меҳнат қилмаётганлиги эмас, кўп ҳолларда тайёрлов идоралари томонидан йўл қўйилаётган сансалорлик сабаб бўлмоқда. Чунончи, бултур хўжаликдан бир машина помидор Тошкент шаҳрига юборилди. Қарийб саккиз юз чақирим масофага жўнатишни тасаввур қилиб кўринг? Манзилга етгач, яшиклардаги неъмат мутлақо яроқсиз, деб қабул қилишмади. «Тилло помидор» яна колхозга қайтариб келинди. Бундай пайтда «Маҳсулотни қимматроқ сотиш учун эртаги помидор, бодринг, карам етиштириш керак» деб маслаҳат берувчилар кўп бўлади-ю, бунинг учун етарли шароит яратиш, амалий ёрдам кўрсатиш ўрнига қўйилмайди. Масалан, шу кеча-кундузда ҳам колхозда карам, помидор кўчати етиштириш учун плёнка етишмайди. Қиш фаслида сабзавоткорлар ишсиз қолишаяпти. Шундай бўлгач, ойлик маош ҳам йўқ. Лоақал эртаги маҳсулот учун яшиклар тайёрлайлик дейишса, бунинг учун махсус тахтачалар ҳам топилмайди.

Колхоз Термиз шаҳрига туташ жойлашган. Марказий қўрғондаги шинам уйларга кишининг ҳаваси келади. Йўл ёқасида кўкка бўй чўзган арча дарахтлари унинг кўркига кўрк қўшади. Сўнгги пайтда ижтимоий масалаларни ҳал этишга эътибор кучайганлигини таъкидлаш билан бир қаторда йиғилиш қатнашчилари йўлларга асфальт ётқизиш, водопровод тармоқларини кенгайтириш, қишлоқларни газлаштириш масалалари жуда суст бажарилаётганлигини таъкидладилар. Айниқса, аҳоли зич жойлашган хўжаликда колхозчиларни томорқа билан таъминлашда жиддий қийинчиликлар туғилаётир. Республика партия ва ҳукуматининг ҳар бир оилага 0,25 гектаргача томорқа ажратиш тўғрисидаги кўрсатмасини бажаришда нохуш аҳвол ҳукм сурмоқда. Аввало, ҳозиргача 364 та аризадан 161 таси қондирилган, холос. Иккинчидан, Термиз шаҳрини кенгайтириш мақсадида ҳар йили колхозга қарашли унумдор ернинг бир қисми олинаяпти.

Ҳисобот-сайлов йиғилиши якунлангач, Термиз район партия комитетининг биринчи котиби Ж. Абдулҳакимов ўз таассуротини шундай ифодалади:

— Кейинги уч-тўрт йил ичида колхозчиларнинг фикрида, ишга муносабатларида жиддий ўзгаришлар содир бўлаётганлиги яққол сезилаяпти. Улар бир йиллик меҳнатларига баҳо берарканлар, шунчаки гапириш учун эмас, аҳволни ўнглаш учун ўзларининг аниқ фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Ўртага ташланган масалаларнинг ҳаммаси ўринли. Ҳар бирини тўғри ёндашишни, тезроқ ҳал этишни талаб этади. Колхозчилар бултурги доғни ювиш мақсадида бу йил 4150 тонна эмас, 4,5 минг тонна пахта топширишни қатъий режа қилиб олишди. Бу ерда ипак пахтанинг фақат «Термиз-16» нави етиштирилади. Уруғчилик хўжалиги ташкил этилди. Колхоз область хўжаликларига сара уруғ етказиб беради. Келгусида пахта тозалаш заводи қурилиши мўлжалланаяпти. Тўғри, ўтган йили қурилиш ишлари тўлиқ амалга оширилмади. Лекин жорий йилда планга киритилган хийла хайрли ишлар бор. Менимча, қурувчилар колхозчиларнинг келгуси ҳисобот йиғилишини янги қишки клубда ўтказиш истакларини бажо келтириш учун ҳозир амалга оширилаётган ишни биринчи навбатда охирига етказишлари керак.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

1990 ЙИЛ 18 ФЕВРАЛЬ КУНИ САЙЛАНГАН ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

Фозилов Абдунаби Исмоилович — Бухоро ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, КПСС аъзоси, Бухоро шаҳри, Бухоро область 170-Тўқимачи сайлов округидан.

Фозилов Ғуломжон — Фарғона область ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Фарғона шаҳри, Фарғона область 435-Сўх сайлов округидан.

Хидиров Темир Пўлатович — халқ депутатлари Қашқадарё область Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Қарши шаҳри, Қашқадарё область 230-Ленинград сайлов округидан.

Хлебушкина Антонина Павловна — Болалар уйининг директори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 56-Дўстлик сайлов округидан.

Холбоев Мамаюсуф Поёнович — Ўзбекистон Компартияси Термиз шаҳар комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Термиз шаҳри, Сурхондарё область 343-Термиз сайлов округидан.

Холбеков Абдулло — Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозининг механизатори, КПСС аъзоси, Ўрта Чирчиқ райони, Тошкент область 110-Пахтаобод сайлов округидан.

Холиқов Мўмин Саъдуллаевич — Ўзбекистон Компартияси Навоий район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Навоий район Кармана шаҳри, Бухоро область 192-Кармана сайлов округидан.

Холиқов Содиқ — автомобиль йўл транспорти бошқармасининг бошлиғи, КПСС аъзоси, Китоб шаҳри, Қашқадарё область 221-Китоб сайлов округидан.

Холмуродова Мунаввар — Қизилтепа районидаги «Бухоро» колхозининг аъзоси, КПСС аъзоси, Қизилтепа райони, Бухоро область 191-Зармитон сайлов округидан.

Холназаров Абдуҳамид Жоназарович — Сирдарё ГРЭСи электр цехининг катта мастери, КПСС аъзоси, Ширин шаҳри, Сирдарё область 391-Ширин сайлов округидан.

Худойбердиев Муртазо Мустафоевич — Зафаробод руда бошқармаси бўлинмаси бошлиғи, Ғиждувон районининг Зафаробод шаҳар посёлкаси, Бухоро область 184-Районобод сайлов округидан.

Худойбердиева Ҳалима Умматқуловна — «Саодат» журналининг бош муҳаррири, Тошкент шаҳри, Тошкент область 95-Димитров сайлов округидан.

(Давоми. Боши газетанинг 23 февраль сонида).

Худойқулов Ислом Истамович — «Қорасув» наслдор паррандачилик бирлашмасининг бош директори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент область 99-Калинин сайлов округидан.

Хўжаев Маҳаммаджон Сулаймонович — Фарғона шаҳар ижрокоми халқ таълими бўлимининг мудири, КПСС аъзоси, Фарғона шаҳри, Фарғона область 395-Тўқимачилик сайлов округидан.

Хўжаев Эркин Норматович — Самарқанд қишлоқ хўжалик институти сиёсий иқтисод кафедрасининг мудири, КПСС аъзоси, Самарқанд шаҳри, Самарқанд область 280-Гагарин сайлов округидан.

Хўжаназаров Улмамбет — Қорақалпоғистон АССР Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Нукус шаҳри, Қорақалпоғистон АССР 491-Сарабой сайлов округидан.

Чачи Риза — Янгийўл шаҳар марказий касалхонасининг жарроҳи, Янгийўл шаҳри, Тошкент область 78-Янгийўл сайлов округидан.

Чегебоев Султон Чегебоевич — «Каршистрой» ихтисослаштирилган қурилиш бирлашмасининг бошлиғи, КПСС аъзоси, Қарши шаҳри, Қашқадарё область 205-Қарши сайлов округидан.

Шайхов Эркин Турдиевич — Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг ректори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент область 102-Салор сайлов округидан.

Шамсиддинов Сайфиддин — Қоракўл районидаги «Искра» колхозининг бригадири, КПСС аъзоси, Қоракўл райони, Бухоро область 189-Янгибозор сайлов округидан.

Шарипов Жаҳонгул Жўраевич — Ўзбекистон Компартияси Бекобод район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Бекобод райони, Тошкент область 85-Пушкин сайлов округидан.

Шарипова Зубайда Тошпўлатовна — «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикасининг тўқувчиси, КПСС аъзоси, Шаҳрисабз шаҳри, Қашқадарё область 233-Шаҳрисабз сайлов округидан.

Шарофутдинов Ҳимойдин Шарофутдинович — халқ депутатлари Сурхондарё область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари, КПСС аъзоси, Термиз шаҳри, Сурхондарё область, 357-Сариосиё сайлов округидан.

Шерматов Муроджон Имияминович — халқ депутатлари Ильич шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Қўрғонтепа райони, Андижон область 147-Ильич сайлов округидан.

Шерқулов Мўмин — Самарқанд қишлоқ хўжалик институти ўқув-тажриба хўжалигининг бош агрономи, Самарқанд райони, Самарқанд область 322-Боғибаланд сайлов округидан.

Шоабдураҳимов Шоиноят — халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 4-Янгиобод сайлов округидан.

Шодиев Мияссар — Ўзбекистон Компартияси Каттақўрғон район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Каттақўрғон районидаги Янгиқишлоқ қишлоғи, Самарқанд область 302-Каттақўрғон сайлов округидан.

Шодмонов Козим — «Шарқ юлдузи» колхозининг бригадири, КПСС аъзоси, Избоскан райони, Андижон область 143-Коммуна сайлов округидан.

Штерн Геннадий Яковлевич — «Ташметрострой» трестининг бошқарувчиси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 57-Чилонзор сайлов округидан.

Шукуров Хидир — Сирдарё область халқ назорати комитети раисининг ўринбосари, КПСС аъзоси, Жиззах шаҳри, Сирдарё область 365-Бахмал сайлов округидан.

Эгамбердиев Маматкарим Ашурович — Задарё районидаги «Украина» совхозининг директори, КПСС аъзоси, Задарё районидаги Бўстон қишлоғи, Наманган область 253-Гулбоғ сайлов округидан.

Эргашева Осиё Гатауловна — Фарғона «Газоаппарат» заводининг пайвандчиси, Фарғона шаҳри, Фарғона область 394-Охунбобоев сайлов округидан.

Эргашева Мунисхон — Ўзбекистон Компартияси Пахтаобод район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Пахтаобод районидаги Пахтаобод шаҳри, Андижон область 160-Маданият сайлов округидан.

Эржонов Отажон — Янгиариқ район марказий касалхонаси бош врачининг ўринбосари, КПСС аъзоси, Янгиариқ райони, Хоразм область 470-Янгиариқ сайлов округидан.

Эсонов Йўлдошбой — Ленинград районидаги Энгельс номли колхознинг бригадири, КПСС аъзоси, Ленинград районидаги Палахон қишлоғи, Фарғона область 432-Янгиқишлоқ сайлов округидан.

Эшназаров Ҳамза Исмоилович — Янгиер район ижроия комитети халқ таълими бўлимининг мудири, КПСС аъзоси, Янгиер райони, Сирдарё область 385-Наврўз сайлов округидан.

Эшонқулов Низом — Навоий районидаги «СССР 60 йиллиги» совхозининг бригадири, КПСС аъзоси, Навоий районидаги Ҳазара қишлоғи, Бухоро область 193-Ўзбекистон сайлов округидан.

Эшонқулов Ҳайдар Каримович — Ульянов районидаги «III Интернационал» совхозининг бригадири, КПСС аъзоси, Қамаши қишлоғи, Қашқадарё область 226-Мўғлон сайлов округидан.

Юсуфалиев Сотиболди — «Узбекрезинатехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишлаб чиқариш бошлиғи, КПСС аъзоси, Ангрен шаҳри, Тошкент область 68-Юбилейний сайлов округидан.

Юсупов Анвар Аъзамович — «Зенит» заводининг директори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 10-Юнусобод сайлов округидан.

Юсупов Иброҳим — Қорақалпоғистон халқ шоири, КПСС аъзоси, Нукус шаҳри, Қорақалпоғистон АССР 481-Кегайли сайлов округидан.

Юсупов Искандар — «Узагрострой» бирлашмасининг бошлиғи, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Хоразм область 468-Шовот сайлов округидан.

Юсупов Машариф — Ўзбекистон Компартияси Андижон район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Андижон райони, Андижон область 132-Хартум сайлов округидан.

Юсупов Олимжон — Ўзбекистон Компартияси Фрунзе район Комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Фрунзе районидаги Катта Ғанжиравон қишлоғи, Фарғона область 447-Данғара сайлов округидан.

Юсупов Элмурод Кокилович — Шеробод районидаги 3-кўчма механизациялашган колоннанинг автокранчиси, КПСС аъзоси, Шеробод районидаги «Гулистон» совхози, Сурхондарё область 336-Оққўрғон сайлов округидан.

Қаландаров Абдуҳалим Абдураҳимович — Қува районидаги 37-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Қува районидаги Гулистон қишлоғи, Фарғона область 414-Намуна сайлов округидан.

Қамбаров Камолиддин Мамашарипович — Уйчи районидаги «Уйчи» колхози комсомол комитетининг секретари, КПСС аъзоси, Уйчи районидаги Уйчи шаҳар посёлкаси, Наманган область 265-Уйчи сайлов округидан.

Қиличев Мадиёр — «Туямуйингидрострой» қурилиш тресты бошқармаси 1-кўчма механизациялашган колоннаси экскаваторчиларининг бригадири, КПСС аъзоси, Дружба шаҳри, Хоразм область 463-Дружба сайлов округидан.

Қиличев Тошбўри Раҳимович — халқ депутатлари Самарқанд область Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Самарқанд шаҳри, Самарқанд область 305-Киров сайлов округидан.

Қиличева Хайриниса — Термиз районидаги Ҳамза номли ўрта мактабнинг ўқитувчиси, КПСС аъзоси, Термиз райони, Сурхондарё область 340-Паттакесар сайлов округидан.

Қиронова Ойдин Эрназаровна — Ургут районидаги Н. Крупская номли колхоз аъзоси, Ургут районидаги Қайроқли қишлоғи, Самарқанд область 328-Энгельс сайлов округидан.

Қобилов Тоҳиржон — районлараро улгуржи базасининг директори, КПСС аъзоси, Шаҳрихон шаҳри, Андижон область 158-Москва сайлов округидан.

Қобулов Исматулла — Андижон районидаги «Ямбол» совхозининг директори, КПСС аъзоси, Андижон райони, Андижон область 134-Найман сайлов округидан.

Қодиров Пиримқул Қодирович — Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Сирдарё область 379-Оқолтин сайлов округидан.

Қодиров Усмон — халқ депутатлари Денов район Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Денов райони, Сурхондарё область 354-Пистамозор сайлов округидан.

Қодирова Тўлқиной Фозилжоновна — Ўзбекистон Архитекторлар уюшмаси правлениесининг раиси, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 18-Луначарское сайлов округидан.

Қозоқбоев Айтмурат — Ленинобод районидаги Свердлов номли совхоз бригадири, КПСС аъзоси, Ленинобод райони, Қорақалпоғистон АССР 500-Ленинобод сайлов округидан.

Қозоқов Жумабой — Гурлан районидаги «Коммунизм» колхози правлениеси раисининг ўринбосари, КПСС аъзоси, Гурлан райони, Хоразм область 456-Навоий сайлов округидан.

Қорабоев Мирзааҳмад — Чортоқ районидаги «Октябрь» колхозининг бригадири, КПСС аъзоси, Чортоқ районидаги Ойқирон қишлоғи, Наманган область 270-Ойқирон сайлов округидан.

Қосимов Ботир Ғафурович — Тошкентдаги «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасининг токари, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 51-Горький сайлов округидан.

Қурбонбоев Болтабой — Ўзбекистон ССР халқ назорати комитети раисининг биринчи ўринбосари, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Хоразм область 461-Хазорасп сайлов округидан.

Қурбонниёзов Тўйчи — Хатирчи район марказий касалхонасининг бош врачи, КПСС аъзоси, Хатирчи районидаги Янгиравот шаҳар посёлкаси, Самарқанд область 331-Ленин сайлов округидан.

Қутлимуротов Султамурат Есбергенович — Ўзбекистон Компартияси Хўжайли район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Хўжайли шаҳри, Қорақалпоғистон АССР 495-Охунбобоев сайлов округидан.

Қутбиддинов Фазлиддин — Ўзбекистон Компартияси Наманган шаҳар комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Наманган шаҳри, Наманган область 246-Энгельс сайлов округидан.

Қўчимов Абдусаид — «Ленин учқуни» газетасининг муҳаррири, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Самарқанд область 329-Қоратепа сайлов округидан.

Ҳабибуллаев Асҳад Шарипович — Ўзбекистон Компартияси Сирдарё область комитетининг иккинчи секретари, КПСС аъзоси, Жиззах шаҳри, Сирдарё область 375-Октябрь сайлов округидан.

Ҳабибуллаев Пўлат — ЎзССР ФА иссиқлик физикаси бўлимининг мудири, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Андижон область 144-Избоскан сайлов округидан.

Ҳайдаров Зилемхон — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ишлар мудири, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Сирдарё область 383-Крестьянский сайлов округидан.

Ҳайдаров Тўйчи — Ўзбекистон Компартияси Акмал Икромов район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 7-Акмал Икромов сайлов округидан.

Хайруллаев Шариф Камолович — Бухоро область касаба союзлари Советининг раиси, КПСС аъзоси, Бухоро шаҳри, Бухоро область 169-Бухоро сайлов округидан.

Ҳакимов Ботирали Жўрабоевич — халқ депутатлари Наманган область Совети ижрокомининг раиси, КПСС аъзоси, Чортоқ районидаги Ойқирон қишлоғи, Наманган область 261-Поп сайлов округидан.

Ҳакимов Эгамберди — Ўзбекистон Компартияси Янгиариқ район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Янгиариқ район, Хоразм область 471-Аваз Ўтар сайлов округидан.

Халилов Эркин Ҳамдамович — ЎзССР ФА Фалсафа ва ҳуқуқ институти сектор мудири, КПСС аъзолигига номзод, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 36-Чуқурсой сайлов округидан.

Ҳалимбетов Қозоқ — халқ депутатлари Хоразм область Совети ижрокомининг раиси, КПСС аъзоси, Урганч шаҳри, Хоразм область 472-Янгибозор сайлов округидан.

Ҳамидов Бахтиёр Султонович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бўлимининг мудири, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Хоразм область 451-Гурлан сайлов округидан.

Ҳамидов Жаҳонгир Ҳамидович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Қорақалпоғистон АССР 474-Ленинск сайлов округидан.

Ҳамидов Мурод Салоҳиддинович — 194-хўжаликлараро кўчма механизациялашган колонна ғишт терувчилари бригадири, КПСС аъзоси, Свердлов райони, Бухоро область 200-Хумдана сайлов округидан.

Ҳасанов Муқим Ҳасанович — халқ депутатлари Сирдарё область Совети ижрокоми раисининг ўринбосари, КПСС аъзоси, Жиззах шаҳри, Сирдарё область 370-Токчилик сайлов округидан.

Ҳатамов Тоҳирбой — Ўзбекистон Компартияси Андижон шаҳар комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Андижон шаҳри, Андижон область 128-Озод сайлов округидан.

Ҳатамов Холдор — Ленинград райони 96-хўжаликлараро кўчма механизациялашган колонна бригадири, КПСС аъзоси, Ленинград райони, Фарғона область 431-Учкўприк сайлов округидан

Ҳаққулов Қойим Жалилович — Ўзбекистон Компартияси Қарши шаҳар комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Қарши шаҳри, Қашқадарё область 206-Қарши марказий сайлов округидан.

Ҳожиев Ғаний Нуриддинович — Ўзбекистон Компартияси Тўрткўл район комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Тўрткўл шаҳри, Қорақалпоғистон АССР 488-Тўрткўл қишлоқ сайлов округидан.

Ҳожиматов Аширмат — Паркент районидаги «Коммуна» совхозининг директори, КПСС аъзоси, Паркент райони, Тошкент область 105-Паркент сайлов округидан.

Ҳошимов Турғун — Республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмасига қарашли хўжаликлараро 482-ПМК бошлиғи, КПСС аъзоси, Наманган шаҳри, Наманган область 256-Свердлов сайлов округидан.

Ҳусанбоев Бахтиёр Давлатович — Ўзбекистон Компартияси Гулистон шаҳар комитетининг биринчи секретари, КПСС аъзоси, Гулистон шаҳри, Сирдарё область 390-Маданият сайлов округидан.

Ҳусанов Авазберди — Жарқўрғон районидаги Н. Боймуродов номли колхоз бригадири, КПСС аъзоси, Жарқўрғон райони, Сурхондарё область 345-Жарқўрғон сайлов округидан.

Ҳусинов Ташибой Жаббиевич — Қўшкўпир районидаги «Москва» колхозининг бригадири, Қўшкўпир райони, Қўшкўпир шаҳри, Хоразм область 457-Қўшкўпир сайлов округидан.

Ғаниев Мустафақул Воҳидович — халқ депутатлари Самарқанд шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси, КПСС аъзоси, Самарқанд райони, Самарқанд область 285-Сиёб сайлов округидан.

Ғафуров Сатторжон — «1 Май» колхози правлениесининг раиси, КПСС аъзоси, Чуст шаҳри, Наманган область 250-Чуст сайлов округидан.

Ғуломмаҳмудов Абдували Ғуломович — «Конструктор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 9-Ойбек сайлов округидан.

Ғуломов Саидаҳрор Саидаҳмедович — Тошкент халқ хўжалиги институтининг ректори, КПСС аъзоси, Тошкент шаҳри, Тошкент шаҳар 55-Олмазор сайлов округидан.

ОЗУҚА ИСРОФ БЎЛМАСЛИГИ УЧУН

КИМЁВИЙ КОНСЕРВАНТЛАРДАН БИЛИБ ФОЙДАЛАНИШ КЕРАК

Қиш ҳам тугай деб қолди. Кўпни кўрган оқсоқолларнинг ибораси билан айтганда, йўғон чўзилиб, ингичка узиладиган кунлар бошланди. Агар бу пайтда сервитамин неъматлардан истеъмол қилмасангиз тинка-мадорингиз қуриши тайин. Айни пишиқчилик кунлари қишни ўйлаб арзон нархдаги бодринг, помидор ва бошқа маҳсулотларни шиша идишларга консервалаб қўйган бўлсангиз жуда-жуда асқотади. Ҳа, қаловини топиб ғамланган консервалар қанча вақт десангиз бузилмай туради. Агар ўша ноз-неъматни оддий усулда сақласангиз-чи? Кўпга бормай чирийди, нобуд бўлади.

Энди худди шу усулни чорвачилик фермаларига кўчириб кўрайлик. Инсон-ку ўз ғамини ўзи ер, лекин моллар ҳолати учун ҳам одамлар масъулдир. Ўзбекистон табиати баҳордан то кузгача охурга янги ўрилган ўт-ўланни етказиб беришга имконият яратади. Аммо қиш фаслида-чи? Кўклам ўз сепини ёзиб улгурмаган ҳозирги кунларда-чи? Пичан ғарамлари, ҳар қандай анъанавий усулда тайёрланган бўлса ҳам қор-ёмғир, офтоб таъсирида ўз сифатини йўқотади. Хўш, ям-яшил ўт-ўлан ёки маккажўхорини консервалаб қўйса бўлмайдими?

«Бўлганда қандоқ!» — дейишади ем-хашакдан моҳирона фойдаланиш йўлларини излаётган олимлар. Нафақат илм аҳлларининг тасдиғи, балки илғор хўжаликларнинг ютуқлари кимёвий консервантлар шарофати билан маҳсулдорликни ошириш, озуқа исрофгарчилигини кескин камайтириш имконияти борлигини намоён этаётир.

Хўш, ем-хашакни консервалаш, сўнгра уни расамади билан молга едириш — турган-битгани фойда эканлигини чорва иши учун масъул ўртоқлар билишмайди, дейсизми? Билишади, лекин амал қилишмайди. Балки баъзилар консервант етишмайди, дейишлари мумкин? Ҳар йили республикамизда 500 минг тонна консервантдан фойдаланилади. Бу озми-кўпми? Агар биргина Фарғона областида мазкур рақам 200 минг тоннани ташкил этишини ўйласак, бутун республика учун ярим миллион тонна консервант ҳеч нарса эмас. Айрим вилоятлар фарғоналиклардан ўн баравар кам консервант ишлатишаяпти. Газетхон Фарғона областида чорвачилик маҳсулотлари йилдан-йилга ошиб бераётганлигининг муҳим омилини англаб етгандир.

Бундан бир неча ҳафта муқаддам Фарғонада республика чорвадорларининг катта йиғини бўлиб ўтганди. Область партия комитетларининг қишлоқ хўжалиги масалалари билан шуғулланувчи секретарлари, агросаноат ишига масъул яна кўплаб раҳбарлар иштирок этган бу анжуманда республика «Узсельхозхимия» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси А. А. Уркинбоев консервантлар етарли эканлигини, унинг учун буюртмалар бериш лозимлигини айтганди.

— Шундан сўнг фақат иккита областдан телеграмма келди, холос, — дейди Абдукарим Абдуқодирович. — Бири Фарғонадан. Бу область чорвадорлари 1990 йилда ярим миллион тонна консервант ишлатишмоқчи. Колганларнинг қимирлаши қийин кечаяпти.

Республика «Племэлита» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида яқинда кўк озуқа тайёрлашда химиявий консервантлардан қўлланиш мавзуида семинар-кенгаш ўтказилди. Унда юқорида тилга олинган муаммолар бутун кескинлиги билан қўйилди. Сўзга чиққан нотиқлар бу борадаги оғриқ нуқталарни тилга олиш билан чегараланмай, айни пайтда мураккаб вазиятдан қутулишнинг йўллари ҳақида тўхталдилар. Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институти озиқлантириш ва ем-хашак технологияси бўлими мудири, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори К. Карибоевнинг маърузаси барчанинг эътиборини ўзига жалб этди. Олим кўк озуқанинг дастлабки хусусиятларини сақлаб қолишнинг самарадор усуллари ҳақида муфассал гапириб берди. Ҳар бир кимёвий консервант тўпланганлар ҳузурида намойиш қилинди ва унинг афзалликлари чорвадорлар ёрдамида баён этилди. Янги топилган, зиёнсиз консервантлар хусусида маърузачи кенг тушунча берди.

— Нега мамлакатимизнинг қатор ўлкаларида ҳар сигирдан йилига 5—6 минг килограммдан сут соғиб олинаётган ҳозирги пайтда бизда маҳсулдорликни 3—4 минг килограммга етказган колхоз-совхозлар бармоқ билан саналади? — деди К. Карибоев. — Биз институтимизда сут соғиш операторлари ва осеменаторларни ўқитамиз. Лекин етарли озуқа бўлмаса, улардан моҳирона фойдаланилмаса — мутахассислардан нима наф? Кимёвий консерваларда ишлатиладиган сирка, чумоли ва припион кислоталари республикамизда ишлаб чиқарилмайди. Уни қўшни РСФСР, Белоруссия, Украина каби ўлкалардан олиб келиш керак. Буюртмалар вақтида бажарилса-ку хўп. Консервантлар сенажни бостириб бўлгач етказилса-чи?! Демак, ўзимизда арзон, безиён препаратлар ишлаб чиқиш ҳақида ўйлаш керак. Бу борада Азот саноати давлат институтининг Чирчиқ филиали олимлари билан ҳамкорлигимиз яхши самара беради, деб ўйлаймиз. Ҳозир биргаликда лаборатория шароитида янги порошоксимон консервантлар олинди. Улар карбамид формальдегид бирикмалари, мураккаб полимер қўшилмалари ва фосфаткарбамиддир. Ҳар уччала консервант 1986—1988 йилларда институт тажриба хўжалигида йўнғичқа маккажўхори экинларига ишлатилганда сифатли озуқа олинди. Ҳазмчанлиги, каротин моддасининг сақланиши яхшиланди, нобудгарчилик камайди.

Олим «Биосила» деб аталган консервантдан олинган самара ҳақида алоҳида тўхталди. Мазкур препарат ўтган йили Оҳангарон районида 70 минг тонна озуқага қўлланилди. Шунингдек, «Красний водопад» тажриба хўжалигида 102 тонна (22 тонна йўнғичқа ва 80 тонна маккажўхори) озуқа электроактив сув билан ишланди (бинобарин мазкур консервант умуман химиявий саналмайди, арзон ва безиён). Текширишлар шуни кўрсатдики, йўнғичқа ва маккажўхори сарғиш-яшил рангини сақлади, таркибидаги моддалар бузилмади. Консерваланган бедада 86,4 — 89 фоиз, маккажўхорида эса 85,8—91,2 фоиз каротин сақланди.

ЦИНАОнинг Ўрта Осиё филиали бўлим мудири В. П. Далакьян консервантлар бир маромда қўлланилмаётганини танқид қилди. Оқибатда препарат кўп тушган жойда сақланган емиш моллар соғлигига салбий таъсир этмоқда. Бундан ташқари, мамлакат марказида ишлаб чиқилган қўлланма Ўзбекистон шароитига мутлақо мос келмайди. Владимир Петрович шу йилнинг апрелигача янги қўлланма тайёрлашга ваъда берди.

Шу кунларда республикамиз фермаларида бўлсангиз тўйимли озуқа танқислигидан рўй бераётган қийинчиликнинг гувоҳи бўласиз. Гарчи қиш унча қаттиқ келмаган бўлса-да, ем-хашакнинг таги кўриниб қолди. Самарқанд областининг 70 та хўжалигида жамғарилган озуқа тугади, деган ташвишли хабар тилга олинди. Синчиклаб эътибор берсангиз ўша фермаларда чириган, сифати бузилган, ҳатто гўнгга айланиб кетган пичанни кўрасиз. Унга мол қайрилиб қарамайди. «Племэлита» бош директори У. Носировнинг айтишича, сифатсиз озуқани ноилож еган сигир бола ташлайди. Хўш, бу ниманинг оқибати? Ўз вақтида катта меҳнат эвазига жамғарилган емишни замонавий усулларда сақлай олмаганлик, кимёвий консервантлардан билиб фойдаланмасликнинг натижаси.

Бу муҳим мавзу кўклам келмасдан муҳокама қилингани тасодифий эмас. Мутахассислар энди бундай камчиликларга барҳам бериш, жорий йилда фаол ишлаш зарурлигини дилларига тугиб тарқалишди.

Ш. ЖАББОРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

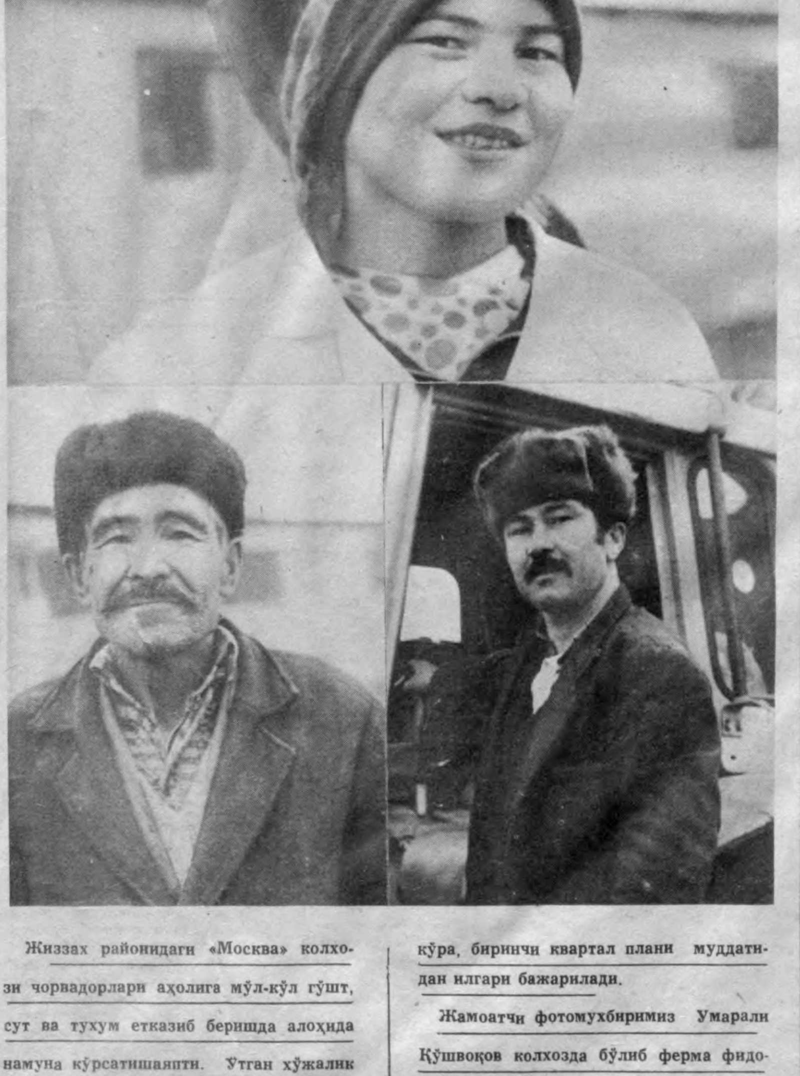

Жиззах районидаги «Москва» колхози чорвадорлари аҳолига мўл-кўл гўшт, сут ва тухум етказиб беришда алоҳида намуна кўрсатишаяпти. Ўтган хўжалик йилида барча турдаги маҳсулот етиштириш режаларини ошиғи билан адо этган зарбдор тармоқ жонкуярлари 1990 йилни яхши бошлашди. Ҳисоб-китобларга кўра, биринчи квартал плани муддатидан илгари бажарилади.

Жамоатчи фотомухбиримиз Умарали Қўшвоқов колхозда бўлиб ферма фидойиларини суратга туширди. Улар Сигирсоғар Малика Худойназарова, молбоқар Мансур Бурҳонов ва механизатор Меliқўзи Имомназаров.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИНСОН ҲАҚИДА ҒАМХУРЛИК

Сирдарёдаги автобус-таксомотор парки коллективи ўз физиотерапия хонасига эга бўлди. У зарур табобат ускуналари билан жиҳозланган, бу ерда малакали шифокорлар ишламоқдалар. Бир вақтнинг ўзида ўн тўрт киши бу ердаги хизматлардан фойдаланиши мумкин.

Корхона маъмурияти ва касаба союз комитети ана шундай ташаббус кўрсатишди. Бундан аввалроқ автобус-таксомотор паркида бассейнли сауна ишлай бошлаган эди. Ошхона хизмати яхшиланди. Ошпазлар таомларнинг хилма-хил бўлишига, дастурхон йил давомида витаминларга бой бўлишига эътибор беришаяпти. Корхонанинг ҳар йили тўрт тоннадан тилла ранг мева етказиб берадиган ўз лимонзори ҳам маҳсулот билан мунтазам таъминлаб турибди.

УЙ-ЖОЙ КУП ҚУРИЛМОҚДА

Ҳозир Косонсой пойабзал фабрикасига ишга кираётганлар айни пайтда квартира олиш учун ҳужжат расмийлаштиришлари ҳам мумкин. Бундай одатдан ташқари ҳолнинг изоҳи оддий: бу ерда бўлажак ишчилар учун уй-жой тўғрисида олдиндан ўйлаб қўйишган — янги корхона ишга қабул қилиш тўғрисида эълон бермасидан олдиноқ иккита йирик панелли уй фойдаланишга топширилган эди.

Фабрикада асосан ёшлар ишлашади. Кўпчилигининг фарзандлари бор. Бироқ район халқ таълими бўлимидаги мактабгача тарбия муассасаларига навбатда турганлар сони кўпайиш ўрнига камайди. «Наманганагрострой-2» бирлашмасига қарашли 151-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колонна қурувчилари янги уйларнинг ёнгинасида 190 ўринли болалар боғчаси қурганлиги туфайли шундай бўлди.

Фабрикада яқин вақт ичида уй-жой масаласини тўла ҳал қилиш мўлжалланмоқда. Барча қулайликларга эга бўлган ўнта коттеж қуриб битказилаяпти.

Ҳар ҳафта шанба сонида

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида.

ДЕҲҚОН БУВА НЕГА РАНЖИДИ?

Наманган — жаннатмакон юрт. Суви шарбат, тупроғи олтин. Одамларини айтмайсизми! Уларнинг самимияти бир томону иссиқ меҳри, дилкашлиги, меҳнатсеварлиги бир томон.

Деҳқон бува Наманганга отланаркан, ана шундай хуш кайфият оғушида эди. Бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб шукр қил, деганлар. Зарарёда бўлганида бу ҳикматнинг мағзини чақди. Ҳам қувонди, ҳам ранжиди. (Гул тикансиз бўлмас экан-да!). Бийдай дашт ўрнида қад кўтарган муҳташам уй-жойлар, шовуллаган боғ-роғларга боқиб, кўнгли мойдай эриди, ширин тамшанди. Чўлни обод этаётган фидокорларга савдо хизмати кўрсатиш қай аҳволда?

Деҳқон бува шундай ўй билан бораркан, иттифоқо, муюлишдаги магазин олдида можаронинг устидан чиқиб қолди:

— Нима гап, болаларим?

Лўппи юзли новча йигит дардини тўкиб солди:

— Кўрмайсизми, отахон! Инсоф сари барака, деганлар. Бу магазинда ишлайдиганлар кўзларини лўқ қилиб, ҳақингдан уриб қолишади-я. Уларнинг мушугини «пишт» дейдиган бирон мард йўқ. Мана, бугун ҳам 25 тийин кам беришди. Гап арзимас чақада эмас. Лекин ёш боладек лақиллатишгани алам қилади, кишига...

Деҳқон бува разм солса, «Гулбоғ» матлубот жамиятига қарашли ушбу 5-магазинда бошқа нуқсонлар ҳам бор экан. Тозалик ҳолати яхши эмас. Кўпгина молларга нархи ёзилмаган. У бир чеккада мўлтираб турган магазин мудири К. Эргашевни ёнига чақирди.

— Бировнинг ризқига кўз олайтириш катта гуноҳ. Буни қулоғингга қуйиб ол. Қишлоқ кишиси ҳар тийинни офтобда куйиб, ёмғирда ивиб топади. Сенинг ҳам бола-чақанг бордир. Уларни ҳалол луқма билан боқ! Адолатнинг арқони узун.

Мудир мулзам бўлиб, ерга боқди.

Тушлик пайти яқинлашиб қолган эди. У яқин ўртадаги ошхонага кирди. Навбат катта. Хўрандалар кир-чир столлар атрофига ўтириб, тамадди қилишарди. Шу чоқ таом тарқатиладиган туйнук олдида шовқин-сурон кўтарилди.

— Қанақа одамсан ўзи? — жиғибийрон бўларди ўрта ёшлардаги киши. — Бу овқатингга қуш ҳам тўймайди-ку. Ёки пулни кам тўладимми? Ноинсоф!

Деҳқон бува луқма ташлади:

— Хафа бўлманг, иним, текин бир кун тешиб чиқади.

Бош ошпаз С. Сиддиқов сувдан қуруқ чиқиш учун ўзини у ён, бу ёнга ташлай бошлади. Бўлмади. Можаро устига етиб келган назорат ходимлари вазиятга аниқлик киритдилар. Хўранданинг жиғибийрон бўлганича бор экан. Унинг косасидаги лағмон масаллиғи белгиланганидан 200 грамм кам чиқди. Демак, ҳар икки-уч хўранда ҳисобидан бир товоқ таом нақд. У ёғини ўзингиз чамалайверинг!

Деҳқон буванинг иштаҳаси бўғилди. Бунақада томоқдан овқат ўтадими? На магазинда, на ошхонада тартиб бўлмаса. «Гулбоғ» матлубот жамияти раҳбарлари қаёққа қарашаяпти?

Деҳқон бува шулар ҳақида мулоҳаза юритиб, Учқўрғонга етганини сезмай қолди. Норин дарёси қирғоғида жойлашган бу мўъжаз шаҳарнинг салобати ўзгача. Кўкаламзор, обод. Йўл-йўлакай саноат моллари магазинига кирди! (мудири М Абдулаева). Сотувчи 6 тийин қайтим беришни «унутди»

Деҳқон бува қўшни район — Норинга ўтди. Эҳтимол бу ерда аҳвол яхшироқдир? Бир ҳисобда Деҳқон буванинг ишончи оқланди: ҳақидан уришмади. Бироқ ҳаққулободлик савдо ходимларини фаришта, деб ўйламанг. Омон бўлғурлар бошқача «усул»ни қўллашди. Юришга енгилроқ, зора бирон жуфт топилса, деган илинжда Б. Каримов мудирлик қиладиган магазинга бош суқди.

— Болам, махси...

— Бизда махсининг «М» ҳарфи ҳам йўқ. Бошни қотирманг, бобой, — деб жеркиб беришди.

Ёлғоннинг умри қисқа. Тегишли мутасаддилар Деҳқон буванинг жонига оро киришди. Текширишда бир эмас, беш жуфт махси пештахта остида чанг босиб ётганлиги маълум бўлди. Бундан ташқари ҳар бири 17 сўм 17 тийинлик камёб жемперлар, эркаклар курткалари савдога чиқарилмай, яшириб қўйилган экан. Дўппи тор келгач, магазин ходимлари типирчилаб қолишди. Бўйнида иллати борнинг оёғи қалтирайди, деганлари шу-да.

Юқоридагилар Деҳқон буванинг кўрган-кечирганларидан бир шингил, холос. Айбдорлар тегишли «насиба»сини олиши аниқ. Бизни бошқа нарса ташвишлантиради. Савдо ишида ўзгариш сезилмаяпти. Меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозлари ҳам шундан гувоҳлик бераётир. Назорат жиловини қўлга олиш, савдо соҳасида қатъий тартиб ўрнатиш пайти келди. Бунга Деҳқон буванинг имони комил.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
Наманган область касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг раҳбари.

Жавоб йўллашди

«ОСМОН ЙИРОҚ, ЕР ҚАТТИҚ»

Ана шундай сарлавҳа остида босилган (газетанинг 1989 йил, 161-сони) мақолада Жарқўрғон район Боботоғ массивида тўпланиб қолган социал-маданий муаммолар ҳақида сўз юритилган эди. Халқ депутатлари Сурхондарё область Советн ижроия комитетидан олинган жавоб хатида қуйидагилар маълум қилинган:

«Текширишда мақолада келтирилган фактлар асосан тасдиқланди. Боботоғ массиви район марказидан узоқда жойлашган. Йўл шароити оғир. Бунинг устига сув таъминоти ёмон, тупроқ унумдорлиги паст. Уй-жой қурилиши ўсиб бораётган талабларга жавоб бермайди.

Мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли тадбирлар белгиланди. «Шарқ юлдузи» совхозида учта дала шийпони қурилди. «Сурханводстрой» трестига қарашли 1-ПМК коллективи массивда кенг кўламдаги ишларни амалга ошираяпти. Ўнта уй-жой, иккита артезиан қудуғи, битта шийпон қурилиши ниҳоясига етмоқда. 1990 йилда асосий йўлларни создаш, 500 бош қорамолга мўлжалланган чорва биноси барпо этиш режалаштирилган.

Меҳнаткашларнинг уй-жой шароитини яхшилаш, уларга қўшимча томорқа ери ажратиш диққат марказида».

БИР БОЗОР ТАЪРИФИДА

Теваракка назар солдим,
Кечмишимни эсга олдим,
Кўп нарсага ҳайрон қолдим.
Гўшт бозори, нон бозори,
Расталари жой-жойдадир,
Мева бозори қайдадир?
Дарё мавжи далли-далли,
Сўз навбати кимнинг гали?
Рост сўйлаган бўлур Вали.

Куйган дил куйиб айтадир,
Шакар бозори қайдадир?
Уйиртмак терган болалар,
Адирда ўсган лолалар,
Тоғора тутган холалар.
Тоғам кирланиб қайтадир,
Совун бозори қайдадир?
Зада бўлдим совуқ-қордан,
Қарз сўрадим пули бордан.
Уятлиман севар ёрдан,
Айтар сўзларим майдадир,
Калиш бозори қайдадир?
Чақиринглар каттасини,
Олиб берай паттасини,
Йиртиб ташлай латтасини,
Шул ишим ҳарна фойдадир,
Инсоф бозори қайдадир?

Нормурод НОРҚУЛ.

МУЖМАЛ

Ҳажвия

Мамажон зарур иш билан шошилиб кетаётган эди, кўча муюлишида собиқ мактабдоши Холиқвойга дуч келди.

— Э, нимамисан?.. Қани ош ейдиган қўлингни бер-чи. Оббо сен-ей... Омонмисан? Ишларинг дурустми?

— Ёмон эмас.

— Аммо зап учрадинг-да. Ҳалиги... отинг қурғур, анави ниманинг ёнидаги нимада ишлайдиган новчани билармидинг?

— Кимни?

— Ану-чи, ҳамма вақт ниманинг нимаси билан юрадиган дўққи пешона-чи... Ўзи худди нимага ўхшайди. пучуқроқ, ҳалиги... юзида мошдек нимаси ҳам бор...

— Э, уми? — деди Мамажон ҳеч нимага тушунмаса ҳам тезроқ қутулиш ниятида. — Танийман, танийман.

— Ўлма! Худди ўзи... Ҳалиги, эрталабдан бери ўшанинг нимасини тополмай сарсонман дегин. Ҳеч ким билмайди-я. Қаерда эди ўша?

— Менга қара, — деди Мамажон ўзини кулгидан аранг тийиб. — Бундай мужмал саволларинг билан ҳали яна қанча кишининг бошини қотирсанг керак. Яхшиси, аввал ниманинг нималигини ўзинг билиб ол!

— А?! — Холиқвой мактабдошининг ортидан бўзрайиб қолди: — Нима деди ўзи бу, нимавой?..

М. АББОС.

ҲАСРАТ

Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ. Лекин сувнинг ўзи бўлмаса-чи? Буни бошидан ўтказган билади. Оғир аравачани инқиллаганча судраб бораётган мўйсафиддан сўрайман:

— Сувни ҳар куни ташийсизларми?

— Иложимиз қанча, ўғлим! — дейди у ҳасрат билан. Бусиз тирикчилик қилиб бўлмаса. Бошқа маҳаллаларда бор, бизда йўқ. Икки чақирим жойдан челак, бидонларда сув ташиймиз. Ёзда ҳам бир нави. Катта Фарғона канали жонимизга оро киради. Қишда қийин.

— Сабаб?

— Канал музлайди. Колхоз трактори ташиб берадиган сув ўзимизга етса, молимизга етмайди. Ўшани ҳам улгурган олади. Кўпинча ҳовуз сувини тиндириб ичишга мажбурмиз. Қишлоғимизда турли юқумли касалликларнинг кўпаяётганлиги ҳам шундан. Колхоз раҳбарларига бир неча бор мурожаат қилиб, сув муаммосини ҳал этиб беришларини сўрадик. Натижа бўлмаяпти.

Саватлар тўла нон, оч-наҳорим болам,
Ариқлар тўла сув, ташнан зорим болам...
Ишонгинг келмайди. Шу замонда-я?

Фарғона область Киров районидаги «Искра» колхозининг Дашт маҳалласида яшовчилар бир неча йилдан бери тоза ичимлик сувдан бебаҳра. Кўп болали оналар, уруш ва меҳнат ветеранларининг арз-додлари маҳаллий раҳбарларнинг у қулоғидан кириб, бунисидан чиқиб кетаяпти.

Қадрли Мўйчинак! Маҳаллада 726 нафар аҳоли истиқомат қилади. Уларнинг ҳақли талаби қачон амалга ошади? Халқ депутатлари район Советн ижроия комитетида бу саволга аниқ жавоб берадиган киши топилармикан?!

Маҳалла аҳлининг арзини оққа кўчирувчи:

Р. ҲАМИДОВ.

— Тафтишчи ака, хизматингиздамиз. Сизга аталгани бор.

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

ХАНДАЛАР

Бир киши ҳайвон ўргатувчига мурожаат қилди:

— Сизга маза. Ҳеч нимадан қўрқмайсиз.

— Бу фақат циркда, биродар. Уйда хотинимдан жуда қўрқаман.

* * *

Тўйдан кейин қиз йигитга нозланиб деди:

— Жонгинам, мана энди икковимизга ҳам ошхонадан тамадди қилишга тўғри келади. Чунки мен умримда овқат пиширмаганман.

— Нима учун бу гапни тўйдан олдин айтмадинг?

— Айтсам, менга уйланмасдинг-да.

* * *

— Кечирасиз, биродар, кеча ҳам шу йўлдан юрганмидингиз?

— Йўқ, нима эди?

— Унда мен топиб олган ҳамён сизники эмас экан.

* * *

— Дўконингиздан сўнгги марта гулдаста олишим, — деди харидор.

— Нима, биздан ранжидингизми? — ажабланди сотувчи.

— Йўқ. Эртага тўйимиз.

ИЗОҲЛИ ЛУҒАТ

Дарс — айрим ўқитувчилар эснаб ўтказадиган 45 минутлик қимматли вақт.

Тафтишчи — пулнинг ҳидини сезса, катта-кичик жиноятларни ёпиб кетадиган олғир.

Автобус — юлғич ҳайдовчилар чўнтагини тўлғазишга хизмат қиладиган «беминнат» транспорт воситаси.

Отарчи — беҳаё қўшиқларни пуллайдиган хашаки «санъаткор».

Клуб — баъзи хўжаликларда ипак қурти боқиш ёки турли хил маҳсулотларни сақлашга хизмат қиладиган ҳашаматли бино.

Котиба — бошлиқ эшигидаги қўриқчи.

СПОРТ АХБОРОТИ

ШАХМАТ

Испаниянинг Линарес шаҳрида ўтаётган халқаро мусобақа қизғин бормоқда. Унинг иштирокчилари ўзаро тўрт бор баҳслашдилар. Кучли гроссмейстерлар ўртасидаги йирик бу мусобақани дуранг билан бошлаган жаҳон чемпиони Гарри Каспаров кейин қаторасига уч ғалабани қўлга киритди. У охирги турда собиқ тож соҳиби Борис Спасский билан ўйинда оқ доналарни сурди. Қоралар бошиданоқ оқларнинг шиддатли ҳужумига дучор бўлди. Гарри ўз устунлигини тобора мустаҳкамлаб, 29-юришдан сўнг рақибини енгди.

Ватандошимиз Борис Гельфанд биринчи турда жаҳон чемпиони билан дуранг ўйнаганди. Бу ёш шахматчини илҳомлантириб юборди. У қаторасига уч партияни ғалаба билан якунлади. Натижада Каспаров билан Гельфанд тўрт турдан кейин 3,5 тадан очко жамғариб, халқаро мусобақа карвонбошилари бўлиб олдилар.

Кейинги уч ўринни ҳам мамлакатимиз вакиллари эгаллаб турибдилар. Юсуповда 3, Иванчукда 2,5, Саловда 2 очко бор. Охирги шахматчимиз бир учрашувни қўли баланд ҳолда кечиктирган.

Шундай қилиб, совет шахматчилари халқаро мусобақада пешқадамлик қилаяптилар.

ХОККЕЙ

Тўпли хоккей бўйича мамлакат биринчилигида навбатдаги тур учрашувлари бўлди. Олмаота динамочилари ўз майдонида Ульяновскнинг «Волга» командасини қабул қилиб, йирик ҳисобда ғалаба қозондилар. Улар рақиблари дарвозасини етти бор ишғол этишди. Меҳмонлар бунга бирор марта жавоб бера олмадилар. Динамочилар бу ғалабадан сўнг 32 очко тўплаб, якка пешқадам бўлиб олишди. Улар билан бирга карвонбошилик қилаётган Красноярскнинг «Енисей» коллективи эса Красногорскда маҳаллий «Зоркий» командасига 1:4 ҳисобида ютқазиб қўйди.

Бошқа учрашувлар натижаси: АСК (Свердловск) — «Кузбасс» (Кемерово) — 7:5, «Динамо» (Москва) — АСК (Хабаровск) — 7:5, «Старт» (Горький) — «Саяни» (Абакан) — 5:3, «Водник» (Архангельск) — «Сибсельмаш» (Новосибирск) 5:3. «Строитель» (Сиктивкар) — «Юность» (Омск) — 2:0.

БОКС

Куба пойтахтида бокс бўйича жаҳон соврини учун ўтаётган мусобақада совет чарм қўлқоп усталари ҳам қатнашаяптилар. Унда тўрт вазн тоифасида ғолиблик учун кураш бормоқда. Челябинсклик Сергей Галикеев чорак финал баҳсларида Пуэрто-Рико вакили Карлос Февбрес устидан ғалаба қозонди. У энди ҳеч бўлмаганда бронза медалини олади.

Москвалик боксчи Владимир Созинов ҳам ана шундай натижага эришди.

БАСКЕТБОЛ

Европа совринлари учун мусобақалар давом этмоқда. Хотин-қизлар ўртасида чемпионлар кубоги учун баҳсларда мамлакатимиз спорти шарафини ҳимоя қилаётган МАСК командаси ўз майдонида Белграднинг «Црвена звезда» клубини қабул қилди. Учрашув мамлакатимиз вакиллари устунлигида ўтди. Буни умумий ҳисоб ҳам кўрсатиб турибди. МАСК рақибини 80:75 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Эркаклар ўртасида бораётган Корач соврини учун мусобақада МАСК сафарда Афинанинг «Паниониос» клуби билан ўйнади. Майдон эгалари ҳужумкор ўйин кўрсатдилар. Улар биринчи бўлимдаёқ рақибларидан илгарилаб олишди — 54:41.

Грек баскетболчилари учрашувнинг иккинчи қисмида очколардаги фарқни тобора кўпайтириб бордилар. Улар пировардида умумий ҳисобни 107:85 қилиб, муҳим ғалабага эришдилар.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

1990-ўқув йили учун
СИРТҚИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқишга 34 ёшгача бўлган, тўлиқ ўрта маълумотли илғор ишчилар, колхозчилар ва СССР Қуролли Кучлари сафларидан истеъфога бўшатилган ёшлар колхозлар, совхозлар, корхоналар ва ҳарбий қисмлар қўмондонлигининг йўлланмалари билан қабул қилинадилар.

Ўқишга кирувчилар йўлланма берилаётган пайтда камида икки йил ишлаб чиқариш стажига эга бўлмоқлари керак.

Тайёрлов бўлимига йўлланма билан юборилаётган кишилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: ректор номига ариза, корхона, ташкилот, колхоз, совхоз, ҳарбий қисмлар қўмондонлигидан йўлланма, ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асли), иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (корхона раҳбарлари томонидан имзоланган), медицина справкаси (086/У форма), 10 дона фотосурат (3х4 см). Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорлик ҳақидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

АРИЗАЛАР — 1990 ЙИЛ 27 ФЕВРАЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқишга кирувчилар уларнинг тайёрлов бўлимида таълим олишга қандай тайёргарликка эга эканликларини аниқлаш мақсадида ўрта мактаб программаси ҳажмида математика ва физикадан суҳбатдан ўтадилар.

Машғулотлар 1990 йилнинг 1—5 мартларида бошланади.

Ўқиш муддати — 10 ой.

Юқорида санаб ўтилган кишилардан ташқари тайёрлов бўлимига умумий таълим мактабларини битириб чиққанлар — мактабни 1989 йилда тамомлаган, ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг аъзолари ҳам қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига қабул қилинганлар сессия даврида ётоқхона билан таъминланадилар.

Битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган тингловчилар кириш имтиҳонларисиз институтнинг 1 курсига қабул қилинадилар.

Институт манзили: Тошкент шаҳри, ГСП, Қори Ниёзов кўчаси, 39-уй.

Санъат ихлосмандлари, сизлар учун
АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ
3 ОЙЛИК ВА 5 ОЙЛИК
ПУЛЛИ ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тайёрлов курсига қабул қилинганлар саҳна нутқи ва ҳаракати, клуб сценарийси ва режиссураси, актёрлик маҳорати ва режиссураси (масал, ҳикоя, шеър, рақс, қўшиқ, этюд, монолог, драматик асар таҳлили ва театршунослик асослари), **СССР тарихи, иншо ёзиш малакасини ошириш машғулотлари бўйича тайёрланади.**

Амалий машғулотлар катта саҳналарда Ўзбекистон телевидениесининг кўрсатувларида қатнашган ҳолда олиб борилади.

Машғулотларни Маданият институтининг ўқитувчилари ва Ўзбекистон телевидениесининг етакчи режиссёрлари олиб борадилар.

Машғулотлар кундузги ва кечки бўлимларда 26 февралда бошланади.

Қабул ҳар куни соат 17 дан 21.00 гача.

Адрес: Тошкент шаҳри, авиасозлар шаҳарчаси, Авиасозлар маданият саройи, 2-қават, 90-хона, метронинг «Чкалов» станциясигача борилади. Телефон 96-55-81.

ПЕЧКАДАН ЎТ ЧИҚИБ КЕТМАСИН ДЕСАНГИЗ...

Турар-жойлардаги ёнғинлар одамларни бошпанасидан айириб, мол-мулкини нобуд қилиши туфайлигина эмас, балки хонадон соҳибларининг, биринчи галда ёш болаларнинг ҳаётини хавф остида қолдириши туфайли ҳам ўта хатарлидир.

Шу йилнинг январь ойидагина жумҳуриятимиздаги печкалар билан иситиладиган турар-жойларда ҳаддан ташқари қизиб кетиш ва печкалардан фойдаланишдаги бошқа ёнғин хавфсизлиги қоидаларининг қўпол суратда бузилганлиги оқибатида 500 дан ортиқ ёнғин чиқиш ва ўт олиш ҳодисалари содир бўлди.

Ҳаммаси бўлиб, ўтган йили иситиш печкалари туфайли 3216 маротаба ёнғин чиқди, бу эса ёнғинлар 1988 йилдагидан 65,6 фоизга кўпайди, демакдир.

Иситиш печкаларидан ўт чиқиш ҳодисалари ва ёнғинлар содир бўлмаслиги учун эҳтиёт чораларига қатъий амал қилиш, ёнғин хавфсизлиги қоидаларини бажариш, печкалар ва дудбуронларни вақтида тузатиш ва қурумдан тозалаб туриш лозим.

Ёнғин чиқишининг олдини олиш мақсадида қуйидагилар ман этилади:

— тешик-ёриғи бўлган печкалар ва ўчоқлар, ўтхоналар ва ўтхона остидаги ҳаво кирадиган тешикларнинг носоз эшикчалари, ёнғинга қарши разделкаси 38 см. дан кам бўлган дудбуронлардан фойдаланиш;

— печкани ўт олдириш учун бензин, керосин ва бошқа енгил алангаланадиган суюқликлардан фойдаланиш;

— ёқилган печкаларни, ёниб турган керосин ва газ асбобларини назоратсиз қолдириш, шунингдек бу асбобларга қараб туришни ёш болаларга ишониб топшириш;

— печкаларни ҳаддан ташқари қиздириб юбориш, шунингдек, печкалар устида ва орқасида ўтин, кийим-кечак ва бошқа ёнувчан материалларни сақлаш;

— иморатлар яқинида ҳали ўчмаган кўмир қўри ва кулни тўкиш.

Ёнғин чиққан ҳолларда «01» телефони орқали зудлик билан ўт ўчириш хизматига хабар қилиш зарур.

ГРАЖДАНЛАР! Тасодифий «усталар»га печка қурдирманг. Кўнгилли ўт ўчириш жамияти хизматларидан фойдаланинг!

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон ишлаб чиқариш корхонаси.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ЛИЛИПУТИЯГА САЁҲАТ

Афсонавий мамлакат — Лилипутияга саёҳат қилишни хоҳлайсизми! Бунинг учун Кубага бориб, 87 яшар Клотильде Роберт Морланс хонадонида меҳмон бўлиш лозим. Гаванада истиқомат этувчи бу аёл уйида тўпланган ажойиб жажжи буюмлар йиғмаси асфонавий Чапақайнинг ғалати нарсаларидан қолишмайди. Уч мингта экспонатнинг кўпчилигини заррабин ёрдамидагина кўриш мумкин. Улар орасида француз чинни идиш-товоқлари, Мексика кумушидан тайёрланган меҳмонхона учун зарур нарсалар бор. Аммо Лилипутия қиролида улар бўлмаган.

Йиғмалар орасида унинг садоқатли, аммо кичкина фуқароларига мос келадиган буюмлар, масалан, жажжи тикув машинаси, дурадгорлик асбоблари ва бошқа кўпдан-кўп нарсалар бор...

Уй бекасининг айтишича, йиғмаларни ташкил этиш ғояси болалик пайтида, Жонатан Свифтнинг «Гулливернинг саёҳати» китобини ўқиб чиққанидан сўнг пайдо бўлган.

САҚИЧ—ЎЛЧАГИЧ

Токио фирмаларидан бири руҳий азобланиш турлари ҳақида дарак берувчи сақич ишлаб чиқарди. Одам уни оғзига солганидан сўнг ўтган уч дақиқа мобайнида сақич рангини ўзгартиради, яъни кўкдан сариқ ва пушти тус олади. Агар унинг дастлабки ранги ўзгармаса, бу одам бениҳоя чарчаганини билдиради. Сариқ ёки қизғиш тусга кирса, демак, унинг соғлиғи жойида.

Сақич таркиби ялпиз ва бошқа шифобахш ўтлардан иборат. Ўлчагич сири оддий — у одам сўлагидаги водородда қанча ион борлигидан дарак беради. Лекин у ҳозирча жуда қиммат туради.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р — 01127. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1142. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12